

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA,
KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5
TELEFON 31-22 do 31-26
ROKOPISI SE NE VRACAJO
IZHAJA VSAK DAN RAZEN
PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERATNI ODDELEK
LJUBLJANA,
SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 3
TELEFON 38-32, 38-33
POSTNI ČEKOVNI RACUN
V LJUBLJANI ŠTEV. 11.739
OGLASI PO CENIKU
MESEČNA NAROCNINA
45 DIN

Sprejem pri Molotovu na čast jugoslovanski delegaciji, ki jo vodi maršal Tito

Moskva, 30. maja (Tass). Namestnik predsednika ministrskega sveta in minister za zunanje zadeve ZSSR V. M. Molotov je priredil 30. maja sprejem na čast delegaciji jugoslovanske vlade, ki jo vodi predsednik ministrskega sveta maršal Josip Broz Tito.

Sprejema so se udeležili člani delegacije, Minister za notranje zadeve A. Ranković, minister za promet T. Vujašinović, šef generalštaba K. Popović, predsednik ministrskega sveta Srbije B. Nešković, Predsednik ministrskega sveta LR Slovenije B. Kidrič, člani veleposlanstva FLRJ Jugoslavije na čelu z veleposlanikom V. Popovićem, kakor tudi uradne osebe jugoslovanske trgovinske delegacije, ki jo vodi minister za trgovino N. Petrovič.

Poleg teh so sprejemu prisostvovali tudi člani švedske trgovinske delegacije z g. R. Solmanom na čelu, člani islandske trgovinske delegacije, člani poljske delegacije z maršalom Poljske republike M. Rola Zymierskim, minister za zunanje zadeve Danske Rasmundsen, minister za kmetijstvo in ribarstvo Danske E. Eriksen, člani danske trgovinske delegacije s princem Akselom na čelu in šefi misij, ki so akreditirane v Moskvi.

Sovjetske strani so sprejemu prisostvovali ministri ZSSR: P. T. Siršov, P. F. Lomakov, S. A. Akopov, Boljšakov, S. V. Kaftanov, M. B. Hrapčenko, namestniki ministra za zunanje zadeve ZSSR A. J. Višinski, V. Dekanov, S. A. Lozovski, M. Litvinov, admiral flote N. G. Kuznjecov, generalni polkovnik K. A. Vjersinjin, G. T. Aleksandrov, predsednik Akademije znanosti ZSSR S. J. Vavilov, armadni general M. Zaharov, generalni polkovnik F. Golikov in veleposlanik ZSSR v Jugoslaviji A. Lavrentijev, nadalje namestniki ministra za zunanjo trgovino ZSSR I. F. Sijemščanov, M. R. Kuzmin, odgovorni sodelavci ministrstva za zunanjo trgovino ZSSR, kakor tudi zastopniki sovjetske javnosti ter sovjetskega in inozemskega tiska.

EAM MARŠALU TITU

Beograd, 30. maja. Predsednik vlade FLRJ Josip Broz Tito je prejel ob svojem rojstnem dnevu naslednjo brzojavko osrednjega odbora EAM-a: V imenu demokratičnega prebivalstva Grčije Vas prosi koalicija EAM-a, naj bi Vaša ekscelencija sprejela tople čestitke in najiskrenejše želje ob vašem rojstnem dnevu. Grški demokrati so povezani z narodi Jugoslavije po nerazrusljivih vezeh prijateljstva in zavezništva izraza skupne oborožene borbe za demokratične ideale proti fašističnim tiraniji in čutijo iskreno veselje, ker so jugoslovanski narodi našli v Vaši osebnosti svetlega voditelja in tvorca neporušljive jugoslovanske enotnosti, ki je trden temelj sreče in blagostanja Vaših narodov.

ZAKAJ NE BI ITALIJA POSTAVLJALA ZAHTEVE NA ZAPADU, ČE PODPIRA BIDAULT NJENE ZAHTEVE PO TRSTU

vprašuje pariški list »Humanite«

Pariz, 30. maja. V zvezi s sestankom namestnikov ministrov za zunanje zadeve v Parizu in ekspeozem, ki ga je ob tej priložnosti podal predstavnik Italije Di Soragna, piše »Humanite«: »Di Soragna je podal stališče svoje države glede Tendeja in Brigue-a. S cinizmom, ki je prejel v komičnost, je Di Soragna predložil ministrom luksuzen atlas, v katerem je francosko italijanska meja potegnena tako, da bi Italiji pripadli Monaco, Nica in ves vzhodni predel Primorskih Alp. Di Soragna si je drznil trditi, da so to naravne meje, kjer so »najslavnejši geografi označili mejo med Francijo in Italijo«. Ne da bi računal na nevdzdrno in smešno stran teh trditve, je v podporo svoje teze navedel Plinija mlajšega in Nostradamusa. Zakaj pač ni poklical na pomoč še Julija Cezarja, ki je osvojil Galijo in Španjo ter prispel celo do Anglije?

List nadaljuje: »Že 28. aprila je Maurice Thorez v Nici objavil, da bodo Italijani v kratkem zahtevali Nico in Savojsko. Thorez je tedaj rekel: »Kakor leta 1919 glede Reke, tako se danes glede Trsta že slišijo vzkliki »Na Beograd« in prav tako se lahko

ocenijo vzkliki »Na Nici« in tudi »Na Pariz«.

»Humanite« poudarja: »Zakaj ne bi italijanski fašisti postavljali teritorialnih zahtev na zapadu, če podpira Bidault njihove zahteve po Trstu?»

Antifašistke iz Buj maršalu Titu

Reka, 30. maja. S plenarnega sestanka okrajnega odbora AFŽ so poslale antifašistke Buj maršalu Titu pozdrav, v katerem pravijo: Trdno združene v SIAU obljubljam, da bomo nadaljevali borbo proti ostankom fašizma do popolne zmage. Objubljamo, da bomo okrepile in razširile antifašistične organizacije in da bomo vsestransko pomagale ljudski oblasti pri reševanju socialnih ekonomskih in kulturnih problemov.

Svečan pogreb 12 padlih borcev v Pulju

Pulj, 30. maja. Tle dni je bil v Pulju pogreb posmrtnih ostankov 12 padlih borcev iz narodno osvobodilne borbe. Pogreba se je udeležilo okoli 17 tisoč meščanov.

II. bihačka brigada gre gradit železniško progo Brčko—Banovići

Požarevska delovna brigada. V njej so Vlahi, Srbi, Hrvati, Rusi, Makedonci, Grki in Slovenci. Ta skupina je znana po imenu »Internacionala«

Naj se snamejo okovi primorskemu ljudstvu

ki jih je 26 let nosilo pod fašističnim jarmom

Beograd, 30. maja. Po vsej državi prebivalstvo še nadalje prireja protestna zborovanja zaradi krivičnih predlogov ameriških, angleških in francoskih strokovnjakov za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo. Ljudstvo pošilja s teh zborovanj veliko število brzojavk Svetu ministrov za zunanje zadeve v Parizu, v katerih najostreje obsoja predloge omejenih strokovnjakov in zahteva takojšnjo priključitev Trsta in Julijske krajine k FLRJ.

Prebivalstvo vasi Bačine je s svojega zborovanja poslalo naslednjo brzojavko: »Z našega zborovanja najostreje obsojamo krivične predloge angleških, ameriških in francoskih strokovnjakov v zvezi z razmejitvijo Italije in Jugoslavije. Od naših zaveznikov zahtevamo, naj potrdijo naše upravičene zahteve, saj smo se borili ob njihovi strani in dali neštete žrtve v borbi proti fašističnim napadalcem. Zahtevamo, da se Trst in Julijska krajina priključita k materi domovini - Jugoslaviji. Pozdravljamo bratsko sovjetsko komisijo in tovariša Molotova, ki je dosledno zastopal naše upravičene zahteve.«

Delavci in nameščenci pristanišča Ploče so poslali naslednjo brzojavko: »Izražamo nezadovoljstvo zaradi krivičnih predlogov ameriških, angleških in francoskih strokovnjakov za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo. Naše težnje so takšne, kakor so težnje prebivalstva Julijske krajine in Trsta, ki želi priključitev k Jugoslaviji. Zahtevamo, naj se temu delu našega naroda snamejo okovi, ki jih je nosil 26 let pod fašističnim jarmom. Pozdravljamo predloge komisije Sovjetske zveze in besede ministra za zunanje zadeve ZSSR tovariša Molotova.

Kovinarji iz Beograda so s svojega letnega zborovanja poslali brzojavko z naslednjo vsebino: »Delavci in nameščenci kovinarske industrije v Beogradu se priključujejo splošnim protestom jugoslovanskih narodov zaradi krivičnih predlogov ameriških, angleških in francoskih strokovnjakov mednarodne komisije za razmejitve. Protestiramo proti poskusom, da bi se del nacionalnega in etničnega ozemlja v času, ko so toliko naglašala pravica o samoodločbi narodov, smatral za predmet, s katerim je mogoče rovariti, predmet, ki naj bi postal žarišče novih političnih spopadov, naprjenih proti mednarodnemu miru in proti volji prebivalstva Trsta in Julijske krajine, ki je to voljo izrazilo v borbi proti fašizmu na strani zaveznikov in jo dokazalo s svojo prelito krvjo.«

Prebivalstvo vasi Komina pravijo: »Izražamo svojo nezadovoljstvo zaradi predlogov strokovnjakov angleške, ameriške in francoske delegacije v komisiji za razmejitve med Italijo in Jugoslavijo. Odločno zahtevamo, naj se spoštujejo naše pravice in naj se Trst ter Julijska krajina čim prej priključita k svoji materi Jugoslaviji.«

Podobne brzojavke so poslali tudi prebivalci vasi Rašine, okrajja Šibenik, prebivalstvo velike in male Ladjevice, okrajni odbor Ljudske fronte v Šestanovcu, prebivalstvo Pošice, prebivalstvo vasi Brinje, okrajja Šibenik, prebivalstvo Zaplaca, prebivalstvo Kamelovca, Smrdeja, Kaknja, Primostena, okrajja Šibenik, vasi Djoversko, Vrpolja, Donjopolja, Vida, Klisa in mnogih drugih krajev.

ODLOČNI PROTESTI LJUDSTVA HRVATSKE PROTI KRIVIČNIM PREDLOGOM O RAZMEJITVI Z ITALIJO

Zagreb 30. maja. Vse kraje, mesta, vasi, pa tudi najmanjša naselja ljudske republike Hrvatske, so Jugoslavijo je zjaval val ogorčenja zaradi krivičnih predlogov za razmejitve naše države z Italijo, ki so jih predložili strokovnjaki angleške, ameriške in francoske delegacije v komisiji za razmejitve.

S teh zborovanj pošilja prebivalstvo protestne brzojavke Svetu ministrov za zunanje zadeve, v katerih soglasno poudarja naše pravice do Trsta in Julijske krajine in najodločneje zahteva, naj se ti kraji vrnejo v naročje svoje matere Jugoslavije.

Tako pravi brzojavka članov skupščine okrajnega ljudskega odbora za Karlovac: »Tudi danes, ko je vojna že končana in fašizem premagan, se še vedno dogajajo očitne kršitve pravic jugoslovanskih narodov v korist italijanskim fašističnim imperialistom. Tak postopek je očitno proti temeljnemu načelom Atlantske listine in pomeni teptanje pravice do samoodločbe narodov. To priliko izkoriščamo da zahtevamo Sovjetski zvezi in njenemu zastopniku Molotovu, ki je odločno branil pravične zahteve naših narodov.« V imenu 250.000 prebivalcev okrožja Karlovac izjavljamo, da ostajamo pri naših pravičnih zahtevah, naj se Trst in Julijska krajina priključita k Jugoslaviji. Od teh zahtev ne bomo popustili.«

Prebivalstvo Zrmanje pravi med drugim: »Neverjetno se nam zdi, če pomislimo, da se ministrom Anglije, Amerike in Francije podajajo taki predlogi proti Jugoslaviji, ko vendar vsi vedo, da je Italija bila napadalka in okupatorka in da se

Italijo in Jugoslavijo, pozdravljamo pa predlog strokovnjakov Sovjetske zveze in besede tov. Molotova, na podlagi katerih bo edino mogoče rešiti ta vprašanja.«

Prebivalstvo vasi Mačvansko je s svojega protestnega zborovanja poslalo naslednjo brzojavko: »Zavedamo se žrtve, ki jih je naše ljudstvo dalo v skupni borbi proti fašizmu, zavedamo se pa tudi pravice, da pripadeta Trst in Julijska krajina k Jugoslaviji. Meje, ki jih predlagajo ameriški, angleški in francoski strokovnjaki ne ustrezajo niti zgodovinskim dejstvom, niti nacionalni sestavi, pa tudi ne ogromnim žrtvam. Prebivalstvo okrajja Mačvansko s ogorčenjem protestira proti tem predlogom in izjavlja, da nikakor ne more sprejeti takih sklepov. Pozdravljamo predlog strokovnjakov bratske Sovjetske zveze.«

Prebivalstvo Gornje vasi z otoka Solte pravi: »Prebivalstvo naše vasi najodločneje protestira proti predlogom za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo, ker bi po teh predlogih velik del našega naroda še nadalje ostal v suženstvu, kar bi pomenilo, da podpirajo zavezniki napadalko Italijo, ki nas je napadla skupno s fašistično Nemčijo in nam prizadela ogromno zlo.«

Prebivalci Počerin pravi: »Prebivalstvo naše vasi ogorčenjem in s čustvom ponizanja smo zvedeli za predloge komisije zapadnih strokovnjakov, ki hočejo iztrgati Trst iz okrilja Jugoslavije. Dali smo naše sinove v borbi za svobodo — v borbi proti fašističnim osvajačem in se ne bomo nikoli strinjali s predlogi, ki hočejo naše brate v Julijski krajini in Trstu zopet pustiti v tuječnem suženstvu. Prebivalci Počerin zahtevamo priključitev Trsta in Julijske krajine k Jugoslaviji, kar bo v interesu pravice, miru in demokracije, za katere smo se borili na strani velikih zaveznikov.«

Delavci in nameščenci tobačne postaje v Imotsku pravi: »Zbrani smo na našem letnem zborovanju in odločno protestiramo in najodločneje obsojamo predloge strokovnjakov ameriške, angleške in francoske delegacije v komisiji za razmejitve med Italijo in Jugoslavijo. Odločno zahtevamo, naj se spoštujejo naše pravice in naj se Trst ter Julijska krajina čim prej priključita k svoji materi Jugoslaviji.«

Podobne brzojavke so poslali tudi prebivalci vasi Rašine, okrajja Šibenik, prebivalstvo velike in male Ladjevice, okrajni odbor Ljudske fronte v Šestanovcu, prebivalstvo Pošice, prebivalstvo vasi Brinje, okrajja Šibenik, prebivalstvo Zaplaca, prebivalstvo Kamelovca, Smrdeja, Kaknja, Primostena, okrajja Šibenik, vasi Djoversko, Vrpolja, Donjopolja, Vida, Klisa in mnogih drugih krajev.

je borila proti zaveznikom. Naše ljudstvo se nikoli ne bo strinjalo s temi krivičnimi predlogi.«

V protestu žen iz vasi Grapac je med drugim rečeno: »Predlogi angleških, ameriških in francoskih strokovnjakov ne zadovoljujejo niti najbolj temeljnih zahtev in smo do bili vtis, da jih niso podali strokovnjaki, ampak sovražniki naših narodov, ker samo ti lahko nastopajo prijazno proti italijanski reakcionarni diplomaciji.«

Podobne brzojavke so poslali Svetu ministrov za zunanje zadeve tudi prebivalci vasi Velika Gorica, Lukovac, Graba, Ričice, Vrúna, Tominjaca, Omišice, Sv. Roka, Cerja, Prijeva, Klaparice, Mračnina, direktorja in profsorski zbor gimnazije ter učiteljske šole iz Gospića, prebivalci Tuskana in okoličnice, 7. in 8. ter 6. rajona Ljudske fronte iz Zagreba, zastopniki ljudskih organizacij iz 1. rajona, antifašiste iz 6. rajona, plenum Ljudske fronte iz 6. rajona, vodstvo uličnega odbora Ljudske fronte iz 6. rajona, člani prve mizarske proizvodilne zadruge, delavci in nameščenci sindikalne podružnice steklarjev, brusilcev stekla in dimnikarjev iz Zagreba, delavci in nameščenci državne tovarne krtač in lesne industrije Grabce v okrajju Velika Gorica, sindikalna podružnica delavcev in nameščenov žage v Mazinu, krajevni sindikalni svet, krajevni odbor AFŽ v Splitu, zveza delavcev in nameščenov monopol-skih podjetij v Zagrebu, profesorji in nameščenci ekonomsko komercialne visoke šole, nameščenci hrvatskega narodnega gledališča, člani sindikalne podružnice Rdečega križa za Hrvatsko, delavci podjetja

Oton župančič:

Doročila, pisma, pogledi

Vrnili se je s potovanja po čudežni deželi, ki je vstala iz razburkanega morja naše dobe in se počasi a trajno dviga in dviga v zrak in luč in pod nebo v čedalje čistejšo višino, v čedalje plemenitejšo ozračje.

Govoril je s treznim, in vendar rahlo zasanjanim glasom, o širjavih in daljnih, o vzvalovani zemlji, o mestih in palačah, o rekah in ladjah, o poljih in kolhozih, gledališčih, tovarnah, in nazadnje o ljudeh. Med pripovedovanjem je tu pa tam z lahno zaokroženimi dlani oblikoval iz zraka osnutek nevidnega kipa, ter ga nežno pobožal. Zdelo se mi je, kakor da se še ni docela iztrgal iz strmenja zlasti nad novim človekom, ki ga je tam videl, da je bil še ves v tistem občutju prevzetosti, s katerim gleda Miranda v Shakespearovem »Viharju« prve ljudi iz nekega drugega okolja.

Kako je človek lep! O krasni novi svet, kjer biva takšen rod!

Ta popotnik je bil poln doživetij in dejstev, presunjen od resne radosti tega ruskega človeka, ki ga preveva ponosna zavest, da je dosegel v najbolj krvavi vojni človeške zgodovine največjo zmago vseh časov nad temnimi silami neke vesoljnemu človeštvu sovražne miselnosti; in zato kodraka, čeprav se utrujen od naporov, vendarle voljan na delo za obnovo strašno prizadete domovine. Občudoval je popotnik živo čustvo tega človeka za skupnost, za bratstvo narodov, za edinstvo človeštva. Samo iz globoke prežetosti z vero v te ideje si je razlagal čili zagon ruske delovne mladine, zdrave po telesu m duši, kakršna se nam je razkrila na lanski pomladni paradi v Moskvi, ki je nazorno potrdila vse, kar smo prej slišali o vzgoji sovjetskega naraščaja.

Dobil sem dolgo in lepo tovariško pismo od mladinske delovne brigade nekega okrožja »Mladinske proge« Brčko-Banovići. »Dvesto mladincev in mladink se je zbralo. Prišli so iz prvega osvobojenega ozemlja, iz Bele krajine, s Krškega polja, bizelskih gričev, prišli so od Kočevja in Trebnjega... Poleg kmečkega dekleta iz Črnomlja se je postavila novomeška delavka, poleg mladega rudarja iz kočevskega rudnika stoji ključavničar iz Novega mesta. Sami mladi delavci in kmetje so.«

Pred njimi vira zastava z zlatim napisom in jih navdušuje za prostovoljno delo, poklanjano domovini. Zavedajo se gospodar-

ske važnosti proge, ki jo grade, še bolj pa se zavedajo, da so v tisti veliki šoli življenja, v šoli trdega dela, kjer se bodo ob premagovanju težav prekalili v nov rod, rod delovnih, pogumnih, srečnih mladih ljudi.

Vse čas jih spremlja in jim daje podneta misel na domovino, na maršala Tita, srčnega junaka in modrega učitelja, na mrtve tovaršice, ki so darovali življenje za nje in za nas, in na bodoča pokolenja, za katerih srečo in prospeh se trudijo zdaj oni. Njihova ljubezen obema Jugoslavijo, vse slovenske narode, ves svet in njegovo mladino. Svetel vzgled so jim sovjetski tovariši.

Vse to pismo je vedra, vesela in zasosna pesem dela, pesem mladih graditeljev nove, svetle bodočnosti, udarniška koraknica napete volje in moči. Kreпки utrip prožnih zdravih žil, nevzdržni ritem navdušenih src se glasi iz pisma. Sklanjam se nad njim, božam ga in ginjen poslušam mlado, zdravo himno; tako je zapeljiva, da se mi hoče prilagati s svojim skrhanim glasom.

Priliko imam gledati od blizu mlade delovne intelektualce. Vidim jih, kako slone samotni nad učnimi knjigami, kako se na sestankih z živahno resnostjo posvetujejo o političnih zahtevah in si dajejo račun o prehojenem potu in doseženem uspehu. Vidim premnogo prečutih noči, naglih klincev na neodoljiv opravke, nezažutih obrokov hrane, izpuščenih koncertov in gledaliških predstav, ne vidim pa čemernih obrazov, ne slišim zlovoljnega godrnjanja. Vidim trdnost, zaupanje v bodočnost, zvesto tovaršstvo, popolno predanost ideji skupnosti, da me mine vsak dvom in sleherna skrb.

Ne, naša mladina na tehnični ne bo prelahka spoznana.

Sklepi, načrti, obljube, velik razmah ustvarjalnosti. Dane so bile slovesne obveze. Ena najlepših pa, od katere si je obetati največ koristi za bodočnost je obveza, da se bo ta mladina tudi z vso vmeno učila. Verjemimo ji: izkazala se je v borbah zoper nasilje, prinesla nam je svobodo in novi svet in novi red na njem bo poverjen njeni skrbi. In to je velika naloga, prav tako važna, kakor vojskovanje. In neogibno potrebna priprava nanjo je učenje, učenje, učenje. Večji od mene so izrekli to vodilo in zapoved.

Polet naše mladine, zvezane najtesneje z mladino vsega sveta, je zame nekaj tako veličastno lepega in vevkovito redkega, kakor je rojstvo nove zvezde v vesoljstvu.

»Drava« v Zagrebu, delavci državne avtodelavnice v Zagrebu, delavci zavoda za izdelavo obleke, zagrebški delavci in nameščenci tovarne »Franze«, nameščenci univerzitetne knjižnice in državnega arhiva, proizvajalci umetnega cvetja, zveza delavcev in nameščenov monopol-

skih podjetij, zveza uslužbencev gospodarskopravnih in tehničnih ustanov Zagreba, krajevni odbor zvez delavcev hišnega pomožnega osebja v Zagrebu in podružnice te zveze, zveza delavcev in nameščenov gostinske industrije in mnoga druga podjetja.

BOSNA IN HERCEGOVINA SE ZAHVALJUJETA MINISTRU MOLOTOVU IN PODPRESEDNIKU KARDELJU

Sarajevo, 30. maja. Po vsej Bosni in Hercegovini prireja protestna zborovanja, zaradi krivičnih predlogov ameriških, angleških in francoskih strokovnjakov o razmejitvi med Italijo in Jugoslavijo. Na teh zborovanjih zahtevajo široke ljudske množice, naj se Trst in Julijska krajina priključita k Jugoslaviji.

Delavci železniške delavnice v Mostarju so na svojem zborovanju poudarjali, da narodi Jugoslavije odločno zahtevajo in pričakujejo izvršitev sklepov Atlantske listine, po katerih bi se Trst in vsa Julijska krajina morala priključiti k Jugoslaviji. Govornike so pogosto prelinjali navdušeni vzkliki JA, bratski Sovjetski zvezi, maršalu Titu in prebivalstvu Istre. Z zborovanja so poslali brzojavko Svetu ministrov za zunanje zadeve v Parizu in pozdravno brzojavko generalisimu Stalinu.

V vasi Tišini v bližini Bosanske Samce je bilo protestno zborovanje, ki se ga je udeležilo veliko število podeželskega prebivalstva. Ljudstvo je prekinjalo govornike z burnim odobravanjem in vzkliki prebivalcem Trsta ter Julijske krajine, maršalu Titu in bratski Sovjetski zvezi. S konferenco učiteljev okrajev Travnik in Vitez so na soglasno zahtevo vseh učiteljev poslali protestno brzojavko Svetu ministrov za zunanje zadeve v Parizu in pozdravno brzojavko podpredsedniku zvezne vlade Edvardu Kardelju.

vzkliki maršalu Titu, Sovjetski zvezi in prebivalstvu Julijske krajine.

Predsednik krajevnega odbora HRSS Pero Lovrić je dejal, da jugoslovanski narodi ne bodo dovolili, da bi se od Jugoslavije odtrgali deli njenega ozemlja. Z zborovanja so poslali protestno brzojavko Svetu ministrov za zunanje zadeve.

Na velikem protestnem zborovanju v Trebinju so vsi govorniki poudarili, da zahtevajo narodi Jugoslavije s prebivalstvom Trsta in Julijske krajine naj se izpolni povelja Atlantske listine ter Trst in Julijska krajina priključita k Jugoslaviji. Z zborovanja so poslali protestno brzojavko Svetu ministrov za zunanje zadeve v Parizu in pozdravno brzojavko generalisimu Stalinu.

V vasi Tišini v bližini Bosanske Samce je bilo protestno zborovanje, ki se ga je udeležilo veliko število podeželskega prebivalstva. Ljudstvo je prekinjalo govornike z burnim odobravanjem in vzkliki prebivalcem Trsta ter Julijske krajine, maršalu Titu in bratski Sovjetski zvezi.

S konferenco učiteljev okrajev Travnik in Vitez so na soglasno zahtevo vseh učiteljev poslali protestno brzojavko Svetu ministrov za zunanje zadeve v Parizu in pozdravno brzojavko podpredsedniku zvezne vlade Edvardu Kardelju.

TUJEGA NOČEMO — SVOJEGA NE DAMO!

Podprimo s prispevki v Tiskovni sklad za Primorsko in Koroško napore naših bratov, ki še niso priključeni k Jugoslaviji

Teden obnove cest manifestacija politične zavesti ljudstva

Po vsej Jugoslaviji je bilo izvršenih cestnih del v vrednosti 237 milijonov dinarjev

Beograd, 30. maja. Teden za obnovo naših cest od 12. do 19. maja se je končal po vsej Jugoslaviji z vidnimi uspehi. V najtežjih pogojih, marsikje brez orodja, vozil in živinske vprežne sile, je prebivalstvo v vseh krajih države pokazalo velik delovni polet in je s svojim delom priskočilo državi milijonske vsote denarja.

Ljudstvo je v celotni teden napravilo 1.422.137 delovnih dni. 225.302 vozil z živalsko vprego, manjše številno motornih vozil in 214 glav živine brez vprege je prevozilo 516 tisoč 081 kub. metrov kamena in razdelilo 603.114 kub. metrov kamena. Prekopanih je bilo v celoti 10.839.878 m obcestnih jarkov in izkopanih 339.394 kub. metrov zemlje, zgrajenih ali popravljenih 27 mostov, 10 prehodov in 7393 kub. metrov podpornih in zaščitnih sten. Skupna vrednost vseh teh del znaša nad 237 milijonov dinarjev. To veliko delo in doseženi uspehi kažejo, da so naši narodi pravilno in popolnoma razumeli velik gospodarski pomen naših cest, ker naše gospodarstvo še vedno zelo trpi zaradi slabih prometnih zvez kljub ogromnim vstopam, ki so bile potrošene za zasilno popravilo naše cestne mreže po osvoboditvi.

Da bi lahko naše ceste hitro obnovili in usposobili za reden promet, bo potrebno 3 milijarde, ker jih je okupacija strahotno prizadela. S finančnimi sredstvi državnega proračuna in fonda za obnovo teh naših cest ne moremo rešiti tako, kot bi bilo potrebno. Obnova in vzdrževanje naših cest sta zelo težka. Tesno sta povezana z interesi naše ljudske države in načrtnega gospodarstva, ki zahtevata, da se to vprašanje pravilno in hitro reši.

Ministrstvo za gradnjo je pravilno razumelo besede maršala Tita, da mora obnova v glavnem služiti na pomoč najsišnih množic. Zato je za namenoma, da pospeši obnovo naših cest in priporoči k rednemu vzdrževanju cestnega organiziralo sodelovanje Enotnih sindikatov delavcev in nameščenecv Jugoslavije, organizacij ljudske mladine in AFŽ teden za obnovo naših cest. Doseženi uspehi v tem kratkem času 8 dni so v veliko in v vsestransko korist naši državi in njenemu gospodarstvu. V tem tednu za obnovo naših cest se je razvilo tekmovanje, ki je prvo te vrste, saj so ljudske množice po vsej naši domovini vidno manifestirale svojo visoko politično zavest, svojo demokratičnost, svoj patriotizem in veliko ljubezen in predanost do svojega voditelja maršala Tita ter do Federativne ljudske republike Jugoslavije. Ljudske množice so dokazale, kako zelo ljubijo svojo državo in kako velika dela je moglo s silo množic ter s pomočjo ljudskih oblasti opraviti v kratkem času na splošno korist naše nove skupnosti.

Pri tem tekmovalju so si naše organizacije, široke plasti ljudstva in organi za gradnjo pri ljudskih oblasteh pridobili velike izkušnje, ki jim bodo v obnovi in izgradnji naše domovine koristno služile za še boljše organiziranje tekmovalja pri novem popravilu cest, gradnji hiš za tiste naše ljudi, ki so brez strehe, za organizacijo melioracijskih del, za izgradnjo novih cest, za prekopavanje kanalov in za razna druga gradbena dela.

Končno je pri tem tekmovalju naše ljudstvo spoznalo tudi važnost cest. Spoznalo je, da so vse ceste ljudska last in da jih je treba varovati v svojem lastnem interesu in v interesu hitrega razvoja celotnega gospodarstva in utrditve naše ljudske države.

Uspehi tega tekmovalja so silka moči in organizacijskih sposobnosti vodstev naših množičnih organizacij. Pravična organizacijska zveza med organi za gradnjo pri ljudskih oblasteh in organizacijami je bila velikanjskega pomena. V okrožjih, kjer so sestavili posebne odbore za tekmovalje, da bi pravilno izvedli organizacijo, so bili uspešni večji in bi bili še večji, če ne bi pri tem delu našli na številne druge težave in pomanjkljivosti.

V mnogih okrajih in okrožjih, posebno v Črni gori, Bosni in Hercegovini, pa tudi Makedoniji je pri manjkaloval najpotrebnejšega orodja, strojev, prevoznih sredstev in končno in višjih strokovnjakov. Ljudska delovna sila zato ni mogla biti popolnoma izrabljena. V Črni gori so delovne skupine v posameznih okrajih delale samo tam, kjer je bilo orodje mogoče prepeljati iz okraja v okraj, ker orodja skoraj ni bilo. Delali so tudi z lesenimi lopati in golimi rokami. Zaradi pomanjkanja vozov so material čisto prenašali v vrčah. V Makedoniji so ponekod žene prenašale pesek in kamene na ramenih. V Črni gori je prebivalstvo iz oddaljenih vasi hodilo ure in ure, da bi prispele do cest in je tam delalo do noči. Tehnični voditelji so peš pregledovali dela in to po eden v dveh ali treh okrajih. Tako so peš prehodili čisto do 70 km. Nekateri kraji zaradi nujnega dela na polju niso mogli polno prispevati k delu na cestah. Kosovo in Metohija se iz

tega vzroka sploh nista mogla udeležiti tekmovalja. V nekaterih krajih zaradi slabega vremena ni bilo mogoče doseči boljših uspehov; tako je n. pr. v Liki deževalo 3 dni, kljub temu je Lika na Hrvatskem pokazala najboljši uspehe. V Dalmaciji je 3 dni neprenehoma pihal močan veter, v nekaterih okrajih črne gore so pa prebivalci morali uničevati roje kobilic, da ne bi uničile letine.

Zaradi pomanjkanja prevoznih sredstev in strokovnjakov so bila dela ponekod slabo organizirana. Najboljše organizacije je izvedlo ministrstvo za gradnjo LR Makedonije.

VELIK USPEH VOLITEV V ODBORE SIAU NA KOBARIŠKEM

Trst, 31. maja. Dopsnik Tanjug-a poroča:

Volitve v odbore Slovensko-italijanske antifašistične unije so imele v kobariškem okraju velik uspeh. V predvolivnem gibanju je stopilo v Slovanstvo - italijansko antifašistično unijo nad 300 novih članov, na dan volitev pa so na volišča prihajali po več ur daleč tudi starci in staitke. Z veliko skrbjo in resnostjo so volili svoje politične odbore. Izvoljen so bili bivši interniranci, bivši vojni ujetniki iz Francije, starši politični aktivisti OF in demobilizirani borci JA. Ljudstvo jim je izkazalo svoje za-

upenje zaradi njihovega dela in izkušnje.

V mnogih krajih je volitve ovirala civilna policija. V vasi Borjana pri Kobariču je prišlo na volišče nekaj civilnih policajev, ki so brez vzroka prebrskali vse papirje in listine v zvezi z voljavami.

Razni reakcionarni elementi so skušali ovirati zabavo, ki jo je ljudstvo Breginje priredilo po volitvah. Civilna policija ni hotela ščititi mirnega prebivalstva, temveč je celo aretirala tajnika in nekoga člana volivne komisije z njegovo ženo. Ljudstvo je bilo zelo ogorčeno nad takim početjem reda.

OBLJUBE O ZAPOSLOITVI BREZPOSELNIH DELAVCEV V TRSTU SO OSTALE ZGOLJ OBLJUBE

Trst, 31. maja. Dopsnik Tanjug-a poroča:

V Trstu je okrog 25.000 brezposelnih delavcev. Pripravljalni odbor brezposelnih delavcev, ki so ga nedavno ustanovili delavci v Trstu, prejema vsak dan prijave brezposelnih. Delavci se pritožujejo, da so že po leto dni brez dela, čeprav so se prej borili kot partizani po gozdovih.

»Prepričani smo, da smo prav zaradi tega tudi brez dela, vrženi na cesto, da stradamo, ker smo se upali upreti, se včerajšnjim izkoriščevalcem, ki še danes vladajo in uveljavljajo nove oblike fašizma, pripovedujejo delavci svojim zastopnikom v odboru. Mnogi izmed njih so prišli iz najstrašnejših nemških koncentracijskih taborišč, doma imajo družine, majhne otroke in so že leto dni brez dela. Kamor koli so se obrnili za pomoč, povsod so našli samo sovništvo uradnikov, ki so jih brez usmiljenja odpravljali.

Tudi obljube o zaposlitvi brezposelnih delavcev pri javnih delih so ostale samo obljube. Delavci so obupali, da bi se jim sploh kdaj izpol-

nile. Sedaj pravijo, da se zanesejo le na svoje lastne sile. Postavili so si svoj odbor, ki skrbi za njih. Mladi harmonikaši, sinovi in hčanke delavcev ladjedelnice Sv. Marka v Trstu, prirejajo po ceni B turneje in nastopajo s koncerti, da bi zbrali nekaj denarja za pomoč svojim očetom in drugim brezposelnim delavcem. Mladina se zaveda današnjega težkega stanja, zato se je odločila, da z vsemi silami pomaga.

V tržaških ladjedelnih so odpušili 6 družinskih očetov, neporočene pa so pustili v tovarni. Mladinci so odšli k vodstvu podjetja in se ponudili, naj namestu družinskih očetov odpušijo tje, pa so našli le na smesleje.

Tržaški gospodarski list »Il mare« v pismeni vsej bedi tržaškega delavstva drugih krajev cone A nadaljuje svojo meštarsko propagando za izseljevanje. Piše o možnosti izselitve delavcev v Ekvador in daje praktična navodila, kako se dobi potrebne listine, toda tržaški delavci se ne puste opasti do trenutne bede, temveč bodo vztrajali, ker vedo, da jih čaka boljše življenje.

V CONIA

VELJAJO ZAKONI SAMO ZA NEKATERE

Trst, 31. maja. Dopsnik Tanjug-a poroča:

Ukinitve antifašističnega humorističnega lista »Il canguro« je pri ljudstvu Julijske krajine, zlasti pri italijanskem delavstvu, izzvala veliko ogorčenje. List je bil ukinit, češ da napada zavzešnje vojaške sile.

Odstavek V. proglasa št. 1 zavzešnje vojaške uprave predvideva kaznovanje vsakogar, ki bi »objavljal ali imel v svoji posesti kakršno koli tiskano ali pisano gradivo, škodljivo ali nesposobno do zavzešnjih vojaških sil ali njihovih članov, do vlad kateregakoli izmed Združenih narodov ali do zavzešnje vojaške uprave.

Reakcionarni tisk Trsta in Gorice napada vsak dan najostreje članico Združenih narodov, Jugoslavijo in

njene voditelje ter jih na vse mogoče načine žali. Po omenjeni odredbi zavzešnje vojaške uprave bi morali vsakogar kaznovati tudi te liste, oziroma vse tiste, ki tako pišejo, vendar doslej o takem postopku še ni bilo slišati.

V sredšču mesta Trsta plakirajo vsak dan razne »legalne« liste, o katerih upravičeno dvomijo, da bi bili »legalni«, in ki prav tako na najbolj oster način žalijo zavzešnje Jugoslavijo. Ti listi vse po cele mesece, ne da bi jih oblast odstranila, še manj pa, da bi kaznovala tiste, ki jih plakirajo.

Radio »Venezia Giulia« obkrojuje in žali vsak dan Jugoslavijo, nihče pa še ni posrbel, da bi ga odkrili in njegove organizacije ter klevetnike kaznoval.

PRIMORSKO LJUDSTVO SPREMLJA Z ZAUPANJEM DELO SVOJIH ZASTOPNIKOV V PARIZU

Trst, 31. maja. — Dopsnik TANJUG-a poroča:

Prebivalstvo Julijske krajine bere z velikim zanimanjem poročila listov o delu delegacije Julijske krajine, ki je pod predsedstvom tov. Franceta Bevka, predsednika Pokrajinskega narodno osvobodilnega odbora za Slovensko Primorje in Trst, odšla v Pariz, da pojasni dejanski položaj Ju-

lijske krajine in Trsta. Vse primorsko ljudstvo gleda z zaupanjem v te svoje predstavnike s trdnim pričakovanjem pravične rešitve pripadnosti Julijske krajine in Trsta. Po svojih antifašističnih množičnih organizacijah pošiljajo tej delegaciji pozdrave in zahvale za njihovo dosedanje delo ter jih prosijo, naj nadaljuje svoje delo do pravične razrešitve med Jugoslavijo in Italijo.

Mladinski teden v Zagrebu

Zagreb, 30. maja. Od 1. do 7. junija bo v Zagrebu, kakor tudi v vsej ostali državi mladinski teden. Ob tej priliki bo 31. maja ob 20. na prireditvi v Udamniškem domu govoril predsednik skupščine LR Hrvatske Vladimir Nazor. — Za čas od 1. do 8. junija so določene različne kulturne prireditve, zabave, metoditke, koncerti, predavanja in podobno.

Porabski Slovenci na kongresu v Baji

Prvega kongresa jugoslovanskih organizacij Antifašistične fronte Slovanov na Madžarskem, ki se je začel 19. t. m. v Baji, se je udeležila tudi šestčlanska delegacija porabskih Slovanov s slovensko narodno zastavo.

Stiri tisoč okoliških pripadnikov jugoslovanskih narodnosti, ki so pristavljali svačvenemu delu kongresa, je v imenu slovenskega Porabja pozdravil tajnik AFS-a v Monostiru Konkoljč Franc.

Delegacija porabskih Slovanov se je istega dne udeležila tudi zborovanja Komunistične Partije v okrožnem mestu Sombotelju, na katerem je govoril sekretar CK KP Madžarske in podpredsednik vlade Matjaš Rakociš.

Protest ljudskih tožilcev proti predlogom za krivično razmejitev z Italijo

Ljudski tožilci iz Ljubljanske okolice so na svojem sestanku 26. maja sprejeli naslednjo resolucijo:

Ljudski tožilci okraja Ljubljana-okolica protestiramo proti krivičnim predlogom o razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo. Oporočajmo se na žrtve, ki so jih dali narodi Jugoslavije v borbi proti fašističnim napadalcem, odločno zahtevamo, naj se Trst s Slovensko Primorjem in Istro priključi FLR Jugoslaviji.

Maršal Tito kmetici iz pirotskega okraja

Beograd, 27. maja. Približno 3 km od Pirota je na podnožju Basere vasice Berikolac, ki ima edina v vsem pirotskem okrožju vodovod.

Te dni je vas Berikolac doživela izredno presenečenje. 40-letna Katarina Andjelković, mati 3 otrok, je prejela odgovor maršala Tita na prvo pismo, ki ga je napisala po končanem analfabetskem tečaju, in ga poslala maršalu Titu. Odgovor maršala Tita je prečitala na vaškem zborovanju pred vsemi kmeti in tovaršicami s tečaja.

Maršal Tito je odgovoril na pismo Katarine Andjelković z naslednjimi besedami:

»Prejel sem Vaše pismo in me veselilo, da ste se naučili dobro pisati. Treba je, da nadaljujete s čitanjem dobrih in koristnih knjig, da se vam še bolj razširi obzorje.«

Te besede so dale vsem navzočim pobudo za obljubo, da bodo še naprej delali za svojo izobrazbo.

Ljudstvo labinskega okraja Molotovu

Reka, 30. maja. Na zborovanjih prebivalstvo Istre še nadeja protestira proti krivičnim predlogom angleških, ameriških in francoskih strokovnjakov za razmejitve med Jugoslavijo in Italijo ter izraža istočasno tudi hvalečnost sovjetski delegaciji z ministrstvom za zunanje zadeve Molotovom na čelu, ki je odločno zastopal našo pravično stvar na konferenci ministrov za zunanje zadeve v Parizu.

V brzojavki, ki jo je prebivalstvo okraja Labin poslalo ministru Molotovu, je rečeno:

»Prebivalstvo okraja Labin se vam zahvaljuje iz vsega srca za Vašo odločno zahtevo za priključitev Trsta in Julijske krajine k FLRJ. Prosimo Vas, da bi še nadalje, kakor ste doslej, vztrajali pri svojih pravičnih zahtevah. Ne dovoljite, da bi se Julijska krajina cepila ter da bi njeni deli ostali pod imperialistično tujo oblastjo.

Zivela velika Sovjetska zveza! Zivel generalisim Stalin! Zivel minister za zunanje zadeve ZSSR Molotov! V brzojavki podpredsedniku vlade FLRJ Edvardu Kardelju se prebivalci labinskega okraja najtopleje zahvaljujejo za energično stališče, ki ga je izjavil za pravično rešitev vprašanja Trsta in Julijske krajine. V brzojavki prebivalstvo obljublja, da bo nadaljevalo borbo z isto odločnostjo kakor doslej.

Podobne brzojavke pošilja tudi prebivalstvo drugih krajev Istre in se izraža za priključitev Julijske krajine in Trsta k Jugoslaviji.

Protest Dubrovnik

Dubrovnik, 30. maja. Ljudski odbor v Dubrovniku se pridružuje protestom iz vseh mest in vasi v Jugoslaviji proti krivičnim predlogom strokovnjakov angleške, ameriške in francoske komisije za razmejitve z Italijo in pošilja v imenu prebivalcev Dubrovnika s svojega tretjega zasedanja protestno brzojavko Svetu ministrov za zunanje zadeve, v kateri odločno zahteva, naj Istra in Julijska krajina pripadeta k Jugoslaviji, kar želi in zahteva ogromna večina prebivalstva v teh krajih. Podobne protestne brzojavke je poslalo tudi prebivalstvo iz mesta in okolice Dubrovnika.

Demanti Tass-a

Moskva, 31. maja. (Tass) Sanghejski časopis »Senpao« je prinesel vest iz Cima: da je 100 sovjetskih oficirjev vezbalo artilerijske edince kitajske komunistične armade v Santungu in da so imeli trije bataljoni te armade sovjetsko orožje.

Tass je pooblaščen izjaviti, da je ta vest popolnoma izmišljena.

Akademija Ljudske mladine Slovenije

bo drevi ob 20. v uniojski dvorani pod pokroviteljstvom Izvršnega odbora OF Slovenije

SPORED:

- Referat tov. Vipotnika Janeza, predsednika Glavnega odbora Ljudske mladine Slovenije: O pomenu Mladinskega tedna.
- Centralni mladinski perverski zbor: Naglo puške smo zgrabili, Komandant Stane, Pjesma o pesti, Recitacija: »Biografija tovariša Titac« (odlomke).
- Centralni mladinski perverski zbor: St. Premrl: »Slovenska pesem«, Recitacija: Zupančič: odlomek iz Dume, Bor: Domov bom šel.

II. DEL:

- Recitacija: Kosovel: Rušitelj in graditelj.
- Harmonikaški zbor: Hej brigade, Jutri gremo v napad, Pesem sovjetske mladine, Recitacija: Vl. Nazor: Veselje.

- Centralni mladinski perverski zbor: Pjesma o radu, Čapajevka, Tovariši Tito.

III. DEL:

- Fizikalna točka.
- Kazalek.

IV. DEL:

- Ruska suita (baleti na prizorih).

ZAKLJUČEK:

- Mladinska himna: Pesem slovenske mladine (poje centralni mladinski perverski zbor, spremlja harmonikaški zbor.)

Vsi vabljeni!

ŠIRITE TISK OF!

Streli v Trbovljah 1. junija leta 1924

Na današnji dan se spominjamo 22 obletnice prvega organiziranega fašističnega nasilja v predprilski Jugoslaviji nad najnaprednejšimi vrstami delavskega razreda, ki je pomenilo obnem udarec v obraz vsemu delovnemu ljudstvu. Čaršijski, reakcionarni režimi v stari Jugoslaviji so že takoj v prvih letih obstoja države pokazali svoje pravice in v obrambi svojih izkoriščevalskih protiljudskih koristi stoli s terorjem in nasiljem na vrat deavskemu razredu, ki se je poizkušal v cilju strnjnosti in enotnosti vseh delovnih ljudi, vseh naprednih sil zoperstaviti vedno večjemu diktatorskemu pritisku nazadnjaških izmozgovcev naših narodov, zbranih na državnem krmilu pod okriljem žandarjskih bajonetov.

Da bi zadušila že v kali to združitev vseh poštenih in naprednih državljani, vsega delovnega ljudstva, je segla vlada-joča reakcionarna klika po najskrajnejših in najbolj nečloveških sredstvih nasilja. Najprej je razpustila Komunistično Partijo, pobornico za pravice delovnih ljudi, uvedla je prosluti zakon o zaščiti države, pričela je neusmiljeno razbijati delavske stavke, vrgla je v ječe in mučilnice na stotine in stotine pristavev in voditeljev naprednih političnih struj in organizacij ter končno, po zgledu Mussolinijevih fašističnih tolp v Italiji ustanovila oboroženo fašistično gardo z navidezno čisto nedolžno zvenečim imenom: organizacija jugoslovanskih nacionalistov — Orjuna.

V Orjuni so se zbrali poleg nekaterih zapeljancev večina sami moralno sumljivi in okrenjeni ljudje, poklicni pretepači, puhlo- glavi in skvarjeni malomeščanski elementi ter njihova mladina. Finansirali so jih domači in inozemski denarni mogotci in oblastniki v enem samem cilju: razbiti z oboroženo silo prebujajočo se tlačeni delavski razred, kakor so to že počeli fašistične oborožene tolpe v sosednji Italiji. Ta svoj edini in pravi cilj je Orjuna kaj kmalu dokazala. Padli so streli v Trbovljah.

1. junija 1924 se je vršilo v Trbovljah, delavskem rudarskem središču, zborovanje pred bližajočimi se občinskimi volitvami. Zborovanje je bilo že nekaj dni prej oklicano in prav na ta dan so orjunski, v čisto jasni in nedvoumni nameri, da izzovejo spopad, priredili svoj pohod v Trbovlje, češ da bodo svačeno razvil prapor svoje tamkajšnje podružnice, ki je bila sprico enotne in napredne delavske zavesti rudarjev itak manj kot malošte-

vilna. Nekaj sto oboroženih orjunšev od vsespovsod se je 1. junija zbralo v Trbovljah v povorko, ki je krenila proti kraju delavskega zborovanja za rudarskim domom, da izzove v prizorih spopad. Proti temu nezasišano predznamenju izzivanju je zbrana množica rudarjev glasno protestirala. Iz vrst orjunške povorke so padli prvi streli. Pet rudarjev je obležalo. Ogorčena množica je orjunaše razgnala in preprečila, da bi zažgali Rudarski dom. Poslednja žrtev fašističnega nasilja je bil zavedni rudar Franc Fakin, ki so ga pobesneli orjunski zahrbtno ujeli, ga zverinsko mučili in nazadnje ustrelili.

S pokoljem v Trbovljah, z zverinskim umorom zavednega rudarja Fakina se je Orjuna dokončno razkrinkala v svoji zloglasni vlogi fašističnega razbijalca enotnosti delovnega ljudstva in delavskega razreda, valpa in zaščitnika diktatorske oblasti velikosrbskih protiljudskih in protinardnih vladodržcev. Organizacija je razpadla l. 1927, potem ko so jo zapeljanci že davno zapustili, dočim so ostali vstopili v vse tiste kasnejše politične organizacije, ki so se v naprej, vse do vojne 1941 ščitile sebične izkoriščevalske interese petokolonskih reakcionarnih režimov.

Tako so se vsi ti sovražniki ljudstva, vsi ti oprede s svojimi gospodarji vred znali po razpadu stare države na strani fašističnih okupatorjev ter štiri leta domovinske vojne zabadali svojemu narodu, svojemu ljudstvu nož v hrbet, nerazdružno povezani s svojimi novimi fašističnimi gospodarji, s pomočjo katerih so hoteli obdržati oblast nad ljudstvom in ga upogniti za zmerom. Metode in nasilja fašistične Orjune so se po dvajsetih letih nadaljevala in razvila v nezasišano krvavo morijo, ki so jo v svoji izdajalski vlogi počenjali pri nas, nad našim narodom belo- in plavogardisti ter domobranski bataljoni ter črnorokci — nad ostalimi jugoslovanskimi narodi pa ustaši, Mihajlovičevi četniki, ljoticevci in podobni.

Prišel pa je končno dan pravičnega obračuna, ko so naši narodi, ko je naše zmagovito ljudstvo za vselej pomedlo z vsemi protiljudskimi in izdajalskimi izrodki. Danes se v priborjeni svobodni ljudski državi spominjamo 1. junija 1924 z velikim zadoščenjem, da ni bila zastoj prelika kri Franca Fakina in tolikih žrtve fašističnega divjanja dolgih desetletij in trdno zavestjo, da se dan 1. junija 1924 nikoli več ne bo ponovil.

Ljudstvo obtožuje Dražo Mihajloviča

Beograd, 30. maja. Minister za notranje zadeve v zvezi vladi Aleksander Ranković prejema še vedno pisma iz raznih krajev, v katerih mu izreka ljudstvo zahvalo za aretacijo Draže Mihajloviča in zahteva strogo kazen za tega izdajalca in vojnega zločinca.

Tako piše Milka Ljočič iz Paračina:

»Vse svoje življenje sem preživel po tovarnah in delala na polju, da bi lahko šolala svojega sina edina. Dovolil je 8 razredov gimnazije in ko bi mi lahko pomagal, so prišli četniki Draže Mihajloviča ter ga odvedli v vas Stubice, kjer so mu pekli noge na ognju, odsekali mu usta in ga zaklali, nato pa ga vrgli v jamo. Tudi mene starko so večkrat aretirali in mučili. Zato obtožujem zaradi moje- ga sina Miroslava ne samo krvnika Dražo Mihajloviča in njegove pomagače, temveč tudi njegovega ukazovalca Petra Karadžordzeviča, ki je dal ukaz iz Kaira, naj se naši sinovi pokladi.«

Materi in sestre žrtve četniških tolp Draže Mihajloviča v Prokuplju pišejo:

»40 mater in sester borcev iz Prokuplja, ki so jih pobili četniki Draže Mihajloviča, izročili Nemcem, in bolgarskim fašistom, zahteva smrtno kazn za največjega in najpodslednejša izdajalca ter iztrebljevalca naših otrok Dražo Mihajloviča. Posamezniki, ki so molčali sprico terorja Draže Mihajloviča in njegovih četnikov, nimajo nobenih pravic do našega ljudstva, da bi se vmešavali v naše notranje zadeve.«

Nikola Grubov piše:

»Tovariši ministri, naše ljudstvo se ti zahvaljuje za aretacijo največjega srbskega izdajalca Dražo Mihajloviča, ki je uničil tisoče in tisoče srbskih sinov in hčera, ker so se borili za svobodo. Ljudstvo ne bo nikdar pozabilo zverstev, ki jih je zakrivilo Momčilo Ljulič na Kosovem pri Kninu, kjer je pobil 147 naj- boljših sinov našega ljudstva. Ljudstvo ne bo nikdar pozabilo dne, ko so ti zločinci klali nedolžne otroke in jih metali na ogenj. Vsa ta zverstva so delali na ukaz Draže Mihajloviča in pod neposrednim vodstvom Momčila Djujića. Zahtevamo, naj se čim prej prične razprava proti Draži Mihajloviču in naj nam zavemo izročijo krvnika Momčila Djujića in Ante Pavelića.«

Jovanka Mičič iz Paračina piše v svojem pismu:

»V tej vojni sem izgubila l. 1941. sina Milutina, ki so ga ujeli četniki v vasi Mutnici ter ga s 35 tovariši izročili Nemcem, ki so jih 28. sept. istega leta ustrelili v Čupriju. V februarju 1943. leta so četniki Draže Mihajloviča odvedli mojega sina, starega 23 let, ter ga zaklali v vasi Golubovac. Istega dne so zaklali še pet ljudi v samem Paračinu. Mojega moža Milana, ki je šel iskat sina, so četniki aretirali v vlaku, pri vasi Izvor pa so ga zaklali. Zahtevam smrt za Dražo Mihajloviča in njegove ukazovalce Petra Karadžordzeviča ter pomočnike.«

Slična pisma in brzojavke so poslali: Ljudska fronta v Beogradu, okraj Novi Bečej, ljudstvo iz vasi Tramoraka, delavci in nameščenici tovarne za steklo v Paračinu, prebivalci iz Vlačičinega sela pri Jaši Tomču, skupščina okrožnega odbora v Petrogradu, AFŽ v Novem Bečeu, skupščina Hvara, ljudstvo iz Banatskega Aleksandrova sela, prebivalci Parage v Bački, Ljudska fronta Konaka pri Petrogradu, ple- num okrajnega ljudskega odbora albunarskega okraja in številni drugi.

USPEHI TOVARNE MAVCA V SKOPLJU

V tovarni mavca »Proleter« v Skoplju izdelujejo sedaj dve vrsti mavca — industrijski mavec in mavec, čigar čistota znaša 99 %. S primitivni- ni pripravljeni za gžanje mavca je tovarna pričela obratovati lani novembra. Tedaj je izdelovala le majhne količine mavca in ni mogla zadostiti niti potrebam Makedonije. Danes je tovarna dobro urejena, tako da je njena mesečna proizvodnja za 240 % večja kakor je bila lani. Tovarna krje danes potrebe Makedonije in pošilja velike količine mavca v Beograd, Ljubljano, Maribor, Novi Sad, Niš, Sušak in druga mesta Jugoslavije. Cena mavcu je bila znana za 30 %. To je bilo doseženo s povečanjem proizvodnje in zmanjšanjem uporabe pogonskega goriva za 25 %. Ceno mavca bo tovarna

Vinogradniška zadruga „Jože Kerenčič“

Prvi sadovi in uspehi agrarne reforme pri prileških viničarjih, ki so z obnovo in delom pokazali, kaj pomeni biti svobodni gospodar na svoji zemlji

Vinogradniška zadruga pri Sv. Bolfenku pri Središču ima ime po Jožetu Kerenčiču, ki se je že v stari Jugoslaviji boril za pravice izkoriščenega viničarja in pisal o zemljiškem vprašanju v teh krajih. Padel je že prvo leto okupacije na dvorišču mariborske jetnišnice toda viničarji in žetlarji so nadaljevali njegov boj in ko so se združili v viničarski zadrugi, so jo imenovali po njem.

Dornovski in ormoški graščaki, nemški vitezi in križniški red, Kodeliči, Hedlji in štiljni tuji so to do krajiščali slovenskega viničarja. Tako je bilo še pred dobrim letom, dolga je bila doba modernega su-

zadovoljni. Manjka jim še pijača, a tudi to bo trajalo samo do jeseni. Lani pridelek zaradi uničenja po fronti ni bil tako velik, da bi si poleg vseh stroškov za obnovo mogli prihraniti vino. Jeseni pa bodo do- bili 25% pridelka, ne kakšnega po- kvarjenega jabolčnika, kot so ga pili včasih, temveč vino, kakršnega bodo pač pridelali, čeprav bo to morda sortirano in za trg dragocena kapljica.

»Kaj pa ostali pridelek? Kako bo z njim?« sem bila radovedna. »Tri- deset viničarji moramo obnoviti, na- baviti bomo moderne škroplilnice in vse, kar spada k pravilnemu vino-

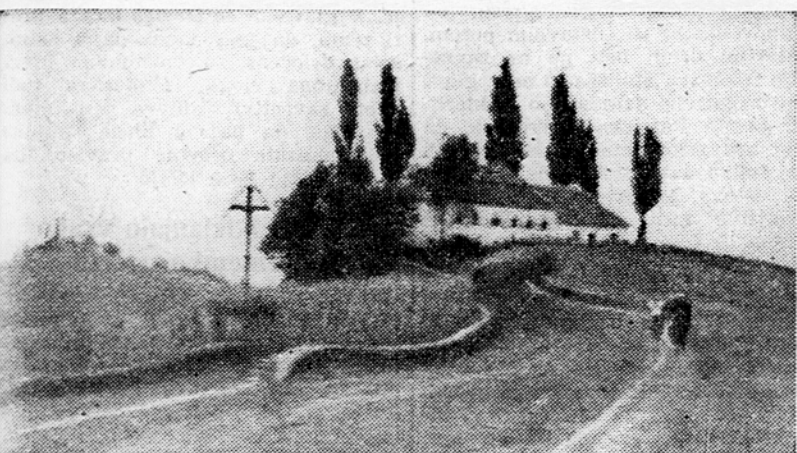
dalje. Vinogradi so v soncu modri od galice, škropljenje ni zaostalo. Tudi peronospora se še ni pokazala. V letošnji suši je v vseh mla- kah in cisternah pri viničarjih zmanjkalo vode. Tako so jo morali voziti in nositi ne samo za kuho in živino, temveč tudi za škropljenje po 3 do 4 km daleč.

Pripovedovali so mi, kako bodo obnovljali in na vsak način hočejo in morajo priti do tovrstnega avto- mobila. Vprežne živine ni, pobrala jo je fronta, pa bi z avtom vozili gradbeni material in potrebščine za vinograde, ki jih naračajo v večjih količinah in jim prevoz z 8 km od- daljenega Središča dela težave.

Sedež zadruga »Jože Kerenčič« je v Temnarju, nekdanjem središču križniškega veleposvesta. Dvorec je bil zgrajen baje v 17. stoletju in je torej po lepem številu let prešel končno v njihovo last, v roke, ki so delale zanj. Na »Temnar« so pono- sni, včasih so morali spoštljivo stopati vanj, zdaj prihajajo kot do- mov. »Kdaj boste obnovili te hiše?«, sem vprašala in pokazala proti ru- ševinam v Vitanu, na Kogu, Bol- fenku in v Jastrebiču, pa še dalje proti Sv. Miklavžu in Kodeličevi zidanci, o kateri še ruševine pripo- vedujejo, da je bila mogočna in go- sposka zgradba. »Obnovili bomo. Letos še ne, preveč je uničenega, a drugo leto pa že mora biti in bo drugače pri nas,« so zatrjevali.

Ko sem sedla na kolo, so mi po- mahali v pozdrav in me povabili, naj pridem še. Ozrla sem se in sem se spomnila na vse, kar so ti ljudje zgradili, pridelali in naredili. Odsli- sem prepičana, da nobena njihova beseda ni bila prazna, temveč da bodo storili še več, kakor mislijo, da se bo pri obnovi opustošenih kraj- ev dalše storiti. Saj je zadruga kot celota tudi član obnovitvene zadru- ge pri Bolfenku, a povezanost in skupno delo je vedno uspešno.

»Videti je, da se bomo morali učiti od njih,« mi je spodaj v La- čavsi pravil kmet, ko sva se po- govarjala o zadrugi in njenem vi- nogradništvu. — mp.

»Temnarje«, sedež vinogradniške zadruga »Jože Kerenčič« pri Bolfenku na Kogu

ženstva, kakor se lahko viničarstvo iz komaj preteklih dni po pravici imenuje. Toda ne vrne se nikoli več. Navdušeno so pozdravili viničarji agrarno reformo, ki jim je dala zemljo, na kateri so garali in delali leta in leta za nenastitnega gospo- darja. Združili so se v viničarsko zadrugo, tako da ne bo propadel niti kosček zemlje, niti en trs. Skup- no bodo obnovili trideset porušeni- nih viničarjih, nadomestili uničeno orodje in polovnjake, skupno so obdelali slabo obdelane in po fronti razrite vinograde. S prostovoljnimi delom so zasuli strelske järke, ki so jih bili viničarji polni. Izkopano ali drugače uničeno trstje so nadome- stili. Parcele, ki so bile zapuščene po par let, so prerigolali ali jih ob- delali tako, da si bo trta lahko opo- mogla.

Zadruga ima 297 ha zemlje, 152 ha vinogradov, 45 ha sadovnjakov, nekaj njiv, travnikov in drugega. Skupno obdelujejo samo vinograde, ostala zemlja je razdeljena po nji- hovi potrebi. Začudile so me res le- po obdelane gorice, da se ne nikoli niso bile tako, so mi pripovedovali.

Tajnik zadruga tov. Vrbanič mi je pravil: »Ko smo začeli, smo ve- deli, da obnovitvenega dela ne bo malo. Ker smo bili pripravljani na vse težave, smo jih premagali. In kar jih nismo, jih bomo čim prej. Popustiti ne smemo niti za en sam teden, niti za en dan. V zadrugo nismo vložili denarja, naš kapital je delo. Delamo v skupinah, ki jih vodijo za pravilno obdelavo odgo- vorni deseterji. V skupinah so po tri družine, če je malo družinskih članov, jih je tudi več. Obnovili smo vinograde, to je mnogo, in bilo je prvo, saj nam bo pridelek poma- gal obnovljati dalje. Čaka nas še najtežje — postaviti nove in popra- viti porušene in požgane hiše. V sta- novanjih, ki smo jih za silo popra- vili, stanujeta po dve družini. Tri- deset zidanih in viničarji naše za- druge je težko poškodovanih ali raz- rušenih. Kredit 2 milijona bomo uporabili za nabavo materiala, de- lali pa bomo čim več samila.«

Vrbanič je toliko let delal tujen na vsi postarni može so se izgarali za tuj gospodarje, zato danes vedo delati in gospodariti zadrugi — sebi. »Kako vam plačajo?« sem vpra- šala viničarja, ki me je povabila v hišo. »Ja, če se spomnim na dero- ko, so nas res drli, bi skoraj ne ve- rela, da zaslužim zdaj na uro 5 in 6 din, kar sem dobil včasih na dan.«

S plačo po 5 din na uro pri la- žjem, po 6 din pri težjem delu, so

Kmetijstvo mariborskega okrožja po letu svobode

Od vseh okrožij v Sloveniji je v kmetijstvu mariborsko okrožje naj- močnejše, saj odpade nanj preko ene tretjine vse orne zemlje. Vsa ta zem- lja je letos v celoti obdelana, k čem- ur je mnogo pripomoglo načrtno delo ob sodelovanju množičnih or- ganizacij. Predvsem pa je bila takšna obdelava mogoča, ker se ljudstvo za- vedalo, da dela na svojem in da mora prav kmetijstvo prispevati svoj delež k obnovi v času, ko je tudi vprašanje prehrane zelo važno. Površina obse- jane zemlje je dosegla predvojno sta- nje in pri nekaterih kulturah, predv- sem pri krompirju prekoračena. — Pomanjkanje vprežne živine se v ma- riborskem okrožju ni občutilo, razen v nekaterih krajih v Prekmurju, kjer so si pa ljudje pomagali z medseboj- no pomočjo. Kar se tiče semen, jih razen deteljnih semen, pese in v manjši meri tudi jarih žit ni pri- manjkovalo. Oblast je storila vse, da je preiskubala semena, kjer jih ni bi- lo dovolj na razpolago. V nekaterih predelih, kjer so dobili agrarni in- teresenti razlašeno zemljo, se je po- javilo predvsem vprašanje preskrbe s semenskim krompirjem. Vprašanje je bilo rešeno, ko so okrajji ob pod- poti odkupnih komisij dali potrebne količine krompirja na razpolago. Po- manjkanje kmetijskega orodja je bilo čutili edino v Prekmurju. Predvsem je manjkalo plugov. Tudi v takih primerih so si ljudje medsebojno po- pomagali, kjer pa je bilo pomanjkanje

največje, so priskočile na pomoč še traktorke postaje.

Vinogradništvo

je v času okupacije od vseh kmetij- skih panog največ trpelo. Vinogradi so bili slabo obdelani, deloma popo- nomna zanemarjeni. O tem, da bi kdo obnovljati, ni bilo govora. Letos pa so bili po dolgem času vsi vinogradi pravočasno okopani. Pred in ob iz- vajenju agrarne reforme je reakcija trotila propagando, da razdeljena zemlja ne bo dobro obdelana. Poka- zalo pa se je, da so vinogradi, ki so prišli v ljudske roke, bolje obdelani in okorbovani, kakor so bili kdaj koli. Posebno so se uveljavile vinogradni- ške zadruga. Kmetijska in poskusna organizacija v Mariboru je pravočasno organizirala antiperonosporne posta- je, ki ugotavljajo in objavljajo čas za škropljenje. Pravočasno je bila oskrbljena galica. Lanske leto je ga- lice zelo primanjlovalo, letos pa je že v prosti prodaji, ker jo naša in- dustrija proizvaja v zadostni količi- ni. Vinogradi imajo letos zelo bogat nastavek in se obeta, če ne bo poseb- nih ujem, bogata letina. Najvažnejši problem vinogradništva pa je načrtna obnova s selekcijskimi trsnimi materialom ter mehanizacija obdelo- vanja.

Sadjarstvo

Tudi sadonosiški obetajo v ma- riborskem okrožju dobro letino. Kata- strofa, ki je grozila celotnemu sad- jarstvu, ni bila tako velika, kot v

stvi zaradi okužbe s San Jose ka- rjem, je bila preprečena s siste- matičnim čiščenjem in škropljenjem. V vsem okrožju je 2.316.000 sadnih dreves, od tega jih je bilo očiščenih 2.150.000, t. j. 91%. Pri čiščenju so sodelovale množične organizacije — predvsem ZMS in šolska mladina. V celoti je bilo izvedeno škropljenje sadnega drevja v žariščih in okuže- nih predelih. Škropljenje je bilo mo- goče izvesti v tokem obsegu, ker je bila organizacija škropljenja dobro pripravljena na strokovnih in mno- žičnih sestankih, kjer se je »judem pokazala važnost te akcije. V celoti je delovalo 113 škroplilnih kolon z 258 prevoznimi, 46 motornimi in 53 nahrbtnimi škroplilnicami, tako da je bilo vse čas te kampanje v obratu 349 škroplilnic. Za zimsko škropljenje je bilo porabljenega 36.800.000 litrov razredčenega škroplilca. Učinek škro- pljenja je zelo povoljen in so sadjarji, ki so ponekod omakovali škroplje- nje sadnega drevja, pozneje spre- videli njegovo koristnost. Obeta se izredno dobra sadna letina in poskrb- ljeno je že za pravočasno prevzema- nje, vnovčevanje in predelavo pri- delkov.

Zivinoreja

Zivinoreja je prav tako pomembna kmetijska panoga v mariborskem okrožju. Zivinoreja je zlasti razšir- jena po Prekmurju, na Murskem in Dravskem polju. Kakor v ostalih pra- pagah kmetijstva, je tudi v zivino- rej okupacija zapustila razdejane in je zlasti v pogledu kakovosti nasto- pilo nazadovanje. Treba bo veliko na- črtno dela, da bomo dosegli pred- vojno stanje. Močna ovira razvoju ži- vinoreje je bila lanska suša, ki je imela kot posledico veliko pomanjka- nje krme in je prisilila ljudi, da so naraščaj oddajali v zakol, pa tudi preostala živina je bila samo za silo prehranjena. Predvojna organizacija zivinoreje je bila med vojno uničena in jo je treba sedaj na novo vzpo- staviti. V ta namen je bilo ustanov- ljenih 25 zivinorejskih zadrug, ka- terih delovanje je razširjeno skoraj na celotni teritorij okrožja. Te za- druge povezuje zaradi enotnega in smotrne dela Okrožna zivinorejska zveza. Kakor je celotna zadruga or- ganizacija postavljena na nove seme- lje, tako so tudi v delo zivinorejskih zadrug vključena nova področja. — Predvsem so zadruga prevzele skrb za plemenjake in je bil pred kratkim izvršen pregled zadrugnih rodovni- ških bikov. Skušalo se bo doseči, da bodo vse promet s plemensko živo- vodo zivinorejske zadruga. Pregled rodovniških bikov je pokazal, da so predeli, kjer so delovali nekdanji ži- vinorejske zadruga, Prekmurje, Mursko polje in deloma prevajski okraj, pre- skrbljeni z dobrim materialom, in pljuškem okraju pa, kjer je hotel okupator namesto pingavske pasme uvesti simodolki goved, so pleme- njaki slabši. V okrožju je ustanovlje- nih tudi 16 plemenilnih postaj, na katerih se bodo obdržali izbrani ple- menjaki, bikci, merjaci in žrebeci, ki bodo na razpolago širši okolici. Te plemenilne postaje so ustanovljene povsod tam, kjer ni državnih pose- stev v bližini. Agrarne komisije so jim dodelile primerne objekte in pa zemljišča in s tem omogočile načrtno pospeševanje zivinoreje.

Okupacija je tudi konjerejo močno prizadela. Najdragocenejši živali — mednarodno znanega ljubomanskega kasača je okupator odpeljal. Pre- cejnja škoda je bila po okupatorju prizadejana v okrožju prevladujoče- mu težkemu hladnokrvnemu konju, tipa medjimurec. Ljudska oblast je sprevleda važnost obnove konjereje in je v ta namen ustanovila koblar- no Turnišče, ki je osrednji zavod za pospeševanje konjereje v Sloveniji. Oskrbela je tudi plemenjake. Pravo- časno je bilo poskrbljeno tudi za pri- memo število hladnokrvnih žrebecov.

Mariborsko okrožje ima tudi v svi- njereji važno vlogo, tako po številu kakor tudi po kakovosti, saj so tu- kaj dani vsi gospodarski pogoji za to. V glavnem sta razširjeni dve vrsti:

bele svinje. Med okupacijo je svinje- reja zelo padla in to zlasti v pre- vajškem okraju, kjer je okupator pred odhodom svinjerejo skoraj po- popolnoma uničil. Veliko škodo so ji povzročile tudi kužne bolezni, pred- vsem ohromelost, ki je pred vojno v našem okrožju sploh nismo poznali. Z odločnimi ukrepi je uspelo bole- zen lokalizirati in omejiti. Takoj po vojni se je pojavila velika potreba po plemenskih merjaci. Da se temu odpomore, so bila organizirana na državnih posestvih in v okviru ži- vinorejskih zadrug letiška središča. Go- spodarski načrt letošnjega leta pre- videva izrejo dovoljnega števila do- brih plemenskih merjacev. Pristopa se k sistematični odber v okviru ži- vinorejskih zadrug, kjer se bodo v kratkem uvedle rodovniške knjige. Številčno bomo v svinjereji kmalu dosegli predvojno stanje.

Perutinarstvo

se je skoraj zaradi kužnih bolezni, ki so se razvile med vojno in so po- samezni okolišji skoraj popolnoma iz- trebljeni. Z zaščitnim cepljenjem se je posrečilo bolezen omejiti. Peruti- narstvo je za nas gospodarsko velike važnosti, saj je naš letni izvoz pred vojno znašal okoli 45 milijonov di- narjev vrednosti. Kot se je že pred vojno, tako se bo tudi sedaj uvelja- vila štajerska kokoš. V zvezi z ob- novo je šla letos akcija predvsem za tem, da se čim več perutnine raz- množi in se tem so tekmovali okrajni odbori med seboj. Posebno se je iz-

kazal ptujski okraj. V obratu sta dve valilnici, ena v Mariboru v Ra- dvanju s kapaciteto 2000 komadov in v Pljuju s kapaciteto 14.000 koma- dov. Zadnji čas so tudi rejci malih živali v Mariboru dobili valilnico z zmogljivostjo 5000 komadov. Veliko pozornost posvečajo perutninarstvu tudi zivinorejske zadruga. Ustanov- ljeno so bili perutninarski krožki z rejnimi središči. Naša bodoča srb- bo, da se bodo jeseni dodeljevali plemenski petelin radi osvežitve krvi in zboljšanja gospodarskih last- nosti.

Ovčjereja je bila močna posebno v prevajškem okraju, a je bila med vojno skoro popolnoma uničena. Dr- žavno posvetlo Gaičnik je določeno kot središče nove ovčjereje. Tam se bodo živali selekcionirale in raz- širjale.

Po letu obnove vidimo prve sa- dove načrtnega dela, ki se izražajo v povečani produkciji vseh panog kme- tijskega gospodarstva. Sadonosiški pri nas še nikdar niso bili tako čiš- čeni kakor letos. Pristopili smo k obnovi vinogradništva, uspehe je po- kazala vinska razstava v Mariboru, in poljedelstvu je bil dosežen maksi- mum obdelave, obnova zivinoreje napreduje, vse delo gre v smeri na- črtno obnove. Vse to je bilo možno samo, ker je ljudska oblast razumela potrebo časa in je naša popolno podporo v prizadevanju in stremlje- nju vsega kmečkega ljudstva.

Reševanje plodne zemlje

Vseposvoda je treba prijeti za delo, da popravimo, kar je porušila vojna in da izboljšamo, kar je slabega za- pustila prejšnja Jugoslavija. Treba je urediti ceste in graditi proge, ko- pati kanale in skrbeti za meliorizacijo zemlje. Nedavno smo v članku o opustošenju Črni gori opisali prizade- vanja za obnovo selišč. Danes naj navedemo, da se v Črni gori zadnji čas trudijo, da bi uničili madlogo ko- bilice, ki povzroča veliko škodo na črnogorskih poljih in travnikih. Glavno leglo kobilice zalege je okoli Podgorice, kjer zdaj mlado in staro pod vodstvom javnih organov z nafto uničuje zalego.

Zelo važna so dela za izsuševanje zemlje kakor tudi za namakanje, kjer je to potrebno. Dva opisa, ki ju čita- mo v srbskih in hrvaških listih, nam govorita, kako se v novi Jugoslaviji načrtno izvršujejo meliorizacijska dela.

SRSKA MLADINA BO REŠILA 4000 HA PLODNE ZEMLJE OB SAVI
Na rojstni dan maršala Tita so se na odseku med Skelo in Grabovcem pričela mladinska dela pri kanalu, ki bo dolg 15 km, v globini širok 2 m, pri vrhu 10 m, globok pa 2 in pol m. Z izgradnjo tega kanala bo srbska mladina rešila povodnji okrog 4000 ha najplodnejše zemlje ob Savi.

Prvi dan dela na odseku Skele—Vrhovina. Ob dveh popoldnih. Brilj- pisalke se čuje med drevjem in so- torji, kjer so se naselile štiri mladins- ke delovne brigade, ki štejejo 800 komandirij. Vsi se razvrstijo v čete, komandirji preberejo imena, nato razdeli orodje. In že odkoraka dolga kolona na delo. Povsod čuje veselo besedo in petje. Vsaka desetica ima svoj odsek. Tehnični vodja daje po- trebna navodila. S koliki je točno označeno, kod je treba kopati. In že sekajo krampi v izsušeno zemljo. Velik je kanal, ki ga morajo zgra- diti srbski mladinci, a velika je tudi moč in ljubezen, ki ju vnašajo v to delo. Treba je odstraniti šipe in lo- čje, očistiti teren, kopati zemljo v globino, kopati venomer dalje, naj bo sonce ali dež. Toda mladina se ne ustraši težav. Zaveda se obvez, ki jih je sprejela na svojem tretjem kon- gresu, zaveda se velikega podjetja, ko bo 4000 ha plodne ravnine zagotovo prehrano 25.000 ljudem.

Naše delo je manjše kakor delo na mladinski progi, toda mi se za- vedamo, kakšne koristi bo rodilo. Pravilo mladinci. Vsi smo prišli pro- stovoljno. Stori bomo vse, kar zmo- rimo. Nočemo zaostajati za tovarši na mladinski progi. Srbska mladina je prisegla, da bo do jeseni v treh zamenah po tisoč mladincev dovršila kanal. Soglasno je sklenila, da sprej- me tekmo z mladino, ki gradi mla- dinski progo.

Ze prvi dan so pričeli mladinci tekmovali med seboj; pokazali so se dobri uspehi. Deseterji so zapisovali, koliko je bilo zemlje izkopane in od- pelane. Tov. Zorica Miškovičeva, knjigovodna pomočnica iz Čačka, ki venomer prepeva, je takoj prvi dan v 10 minutah odpeljala 11 samo- kolnic zemlje, medtem ko so drugi odpeljali po 7 do 8 samokolnic. Po- kazalo se je takoj izpocetka, da je bilo delo dobro pripravljeno. Uspehi so z vsakim dnem lepsi.

IMOTSKO POLJE JE TREBA NAMAKATI

Imotsko polje na meji med Dal- macijo in Hercegovino je treba na- makati, da bo rodilo dovolj hrane in da bo rešeno suše. Zapadni del je najplodovitejši in vendar ga doslej niso namakali, četudi teče tod reka Vrljka. Treba je razpelti kanaliza- cijsko mrežo. Kmetije so že od nek- daj želeli, da bi se rešilo to vpraša- nje, saj jim je suša že tolikokrat uničila vinograde in posevke na prvotnem zemljišču. Zaradi pomanjkanja vode se tudi ni moglo razviti vrtnarstva. Okrajni ljudski odbor v Imotskem se je kmalu po osvoboditvi odločil, da izvrši stari načrt. Zdjaj je izkopanih 600 metrov kanala. Kmetije so prišli prostovoljno na delo, vsak na svojem zemljišču. Plačati bo treba samo tehnične napra- ve, zapornice kanalov in vhodna vrata iz reke v kanal. Potrebni kre- dit nudi Gospodarska zadruga v Imotskem. Ze letos bodo namakali okrog 80 ha; ko pa bo kanalizacijska mreža razpeljena, bo okrog 150 ha prvotnih vinogradov, orne zemlje in vrtove rešeno suše. Ustanovili bo- do vodno zadrugo za Imotsko polje, ki bo dokončno uredila vso kani- zacijo in omogočila namakanje vse- ga Imotskega polja.

PREBIVALCI IZ BRBEČA SO Z UDEBELNISKIM DELOM ZGRADILI PRISTANIŠČE

Te dni je bila v Brbeči svečana proslava obletnice izkrcanja jugoslo- vanskih čet. Na tej proslavi so od- krlili spominsko ploščo, ki ima nap- is: »Na tem mestu so se izkrcale 25. aprila 1945 leta hrabre enice Jugoslovske armade in pričele osvoba- diti Istro. Ljudstvo iz Brbeče in oko- lice je postavilo spominsko ploščo in udarniško zgradilo to pristanišče, ki kot znak hvaležnosti svojim osvobo- diteljem.«

Spominska plošča je vzdana v pristanišču, ki ga je ljudstvo iz Br- beče in okolice zgradilo za spomin na svojo osvoboditev in osvoboditel- Istre. Za to delo so žrtvovali 2500 delovnih ur in delali 4 mesece. Delo so bila izvršena prostovoljno in je sodelovalo vse prebivalstvo iz Brbe- ča.

Marija Znidaršič-Marička:

NJENI TRIJE SINOVI

Ko je na Križni gori zapel zvon in opozoril vso Loško dolino, da se bližajo fašisti, je s polnim nabrtni- kom in v novih škornjih z drugimi od- jilil od doma tudi Andrej. Toda srbski človek, ki se je za Judežve gos- tate prodal sovražniku, je Andreja in njegove tovarše izdal fašistom. Povedal jim je, po kateri poti naj ganejo, da jih bodo gotovo dobili v pest. Tako se je zgodilo, da so An- drej in tovarši bežali; naravnost pred puške fašistov. Enajst fantov je ob- ležalo mrtvih za rodno vasjo s pre- streljenimi srci in razbitimi glavami. Med njimi je bil tudi Andrej, komaj sedemnajstleten fant, poln prelepih načrtov, poln vere v življenje in v lepšo bodočnost.

Takrat, v maju mesecu 1942. leta, sem videla Andrejevo mater. Stala je ob jami, v katero so položili enajst mrtvih fantov, brez kosti in brez cvetja, čeprav so bile notranjske gmajne vse dehteče od prvih rok. — Stisnjena v dve gubi in brez solz je nepremično zrla v svojega Andreja, v svojega najmlajšega.

Nekaj tednov za tem so odpeljali fašisti mater, njenega drugega sina

Janeza in poleti se tretjega, France- ta, ki se je po desetih mesecih inter- nacije ves sestadan in suh vrnil do- mo. Janeza so obsodili na osem let strogega zapora.

France je med tem, ko so Italijani, Nemci in nazadnje še slovenski fašis- ti mučili Janeza po zaporih, odšel v partizane. Mati je spet ostala sama na domu. Sama s težko skrbjo za oba še živa sinova, sama z vročim hre- penenjem po svobodi v srcu, sama z globoko rano v duši za padlim An- drejem, ki se ni mogla zaceliti in se docela nikoli ne bo. Kadar je dobila pismo od Franceta, se je za hip vzra- dotila. Vsaka njegova beseda je bila kakor sončni žarek, ki je vsaj za kratek čas pregnal temo iz njene duše. Nekoli pa se je zgodilo, da v štiri- najstih dneh ni prejela nobenega ga- su od Franceta. Konec novembra le- ta 1943 mi je prepolna skrb na skr- vaji zaupala: »Ze mesec dni je minilo, odkar je France zadnjikrat pisal. Za Janeza ne vem nič. Srce mi pravi, da se bo nekaj zgodilo.«

Takrat je bil France že mrtev. — Osem hkrati so jih zajeli Nemci tam pri Vipavi, jih postavili ob zid in

postrelili. To se je zgodilo tiste dni, ko so domobranci po Ljubljani vpili na vsa usta, da nikogar od ujetih par- tizanov ne ustrelje in jih pozivajo, da naj se predajo. France se ni predal, rajši je umrl. Dolgo časa se je go- vorilo po naši vasi o Francetovi smrti. Materi pa se ni upal tega nihče po- vedati. Pa kaj bi pripovedovali, nje- je že davno prej povedala srce, ki nikoli ne vara. Tedaj se je še bolj pogreznila vase, njen obraz se je še bolj prepregel z gubami, še bolj so postali beli njeni lasje. Vendar je neke na dnu srca vendarle še živelja iskrica upanja; morda mi ostane vsaj Janez? Tega drobnega, neznanega upanja se je oprijela z vso silo. Spet je začela vstajati zgodba, spet je ga- rala od jutra do noči. Ljudje po vasi so se čudili: le kako zmore? Dva si- nova sta ji padla in za tretjega nič ne ve. Mati je s pomladjo še bolj trdno upala: Janez bo prišel, Janez mora priti.

Nekake dne je prišla v vas novica, da so Janeza in nekaj drugih, ki so bili z njim zaprti, fašisti pripeljali na Rakek. Ze čez nekaj dni je sredi noči na rahlo potrkalo na materino okno. Mati se je zbudila, si z žuljav- roko pomela oči in prisluhnila, saj ni vedela, ali je res ali pa se ji je mor- da samo sanjalo, da je nekdo polga-

sno zaklical v temo: »Mama! Spet je potrkalo, rahlo, čisto rahlo. Pla- nila je iz postelje.

»Odpri, mama! Jaz sem, Janez!« je slišala čisto razločno. Odklenila je vrata in po dolgih dveh letih je Janez spet prestopil prag rojstne hiše. Dvoje rok se je sklenilo, dvoje src priblizalo, usta pa so vpraševala: »Kdaj, kje, kako?« — Janez ji je pripovedoval povest, resnično povest o trdnih in upornih Slovencih, ki jih milijoni z najmodernejšim oro- žjem oboroženih vojakov niso mogli uničiti. O tistih, ki jih niso mogli ukloniti ne s krematoriji in z muč- nicami, ki jih niso mogli in jih ni- koli ne bodo. Pripovedoval ji je o uplenjenju, ki so ga prepolna vsa ta- borišča in o vlažnih znojih, o udarcih, ki jih je dobival namesto kruha sa- mo zato, ker je bil Slovenec. Pripo- vedoval ji je tudi o junaku Tonetu Tomšiču, s katerim je bil skupaj v ljubljanskih zaporih in se ga je spo- minjal vedno z velikim spoštovanjem. Še ji je pripovedoval o teh, ki so si nadeli lepo zvenete ime domobranci, da so lažje prodajali svoje domovino. Pripovedoval ji je, kako jim je ušel in se je povedal, da bi se dal rajši ustreliti, kot da bi vzel puško iz nji- hovih okrvavljenih rok. Mati ga je poslušala z velikim zanimanjem, ka-

kor otrok, ki poslušal učitelja, vsako njegovo besedo je zaprla na dno srca.

Nad Račno goro se je začelo svetli- kati in nad Snežnikom je gorelo nebo v čudnem krvavem ognju, ko sta se mati in sin — njen tretji sin — še vedno pogovarjala o vsemogočih stvareh.

Naslednji dan in vse dni potem, ko je imela mati ob sebi Janeza, se mi je zdelo, da se je njena hrtenica zavrnila in da je izginila bolestna črta okrog njenih ust. Pa to ni tra- jalo dolgo. Janez si je ob domači hvanj in zdravem notranjskem zraku in ob skrbni materini roki kmalu opomogel. Bledica iz obraza je izgi- nila, krasna burja in toplo pomladan- sko sonce sta mu pobarvala lice z žametno rjavo barvo. Zdjaj je bil spet Janez, tisti stari Janez, kakor takrat pred dvema leti, ko mu je od vsejja in sree žarel obraz.

Nekake dne je dejal materi: »Mati, glej, domovina me kliče. Zdrav sem, mlad in močan, da bi gore prestav- ljali in greh bi storil pred samim se- boj in pred ljudmi, če bi ostal doma.«

Zdelo se je, kakor da je mati zajo- kala. Njene besede, so prišle nekeje iz globine in se počasi trgale druga za drugo:

»Otrok, če ti več, da je tako prav,

potem pojdi in vsi materini blago- slovi naj gredo s teboj!«

Krepko ji je Janez stisnil roko, stisnil jo je enkrat, dvakrat in še tretjič, kakor bi šutil, da poslednji- krat stika to drobno, rastavo roko svoje matere. Na pragu je za hip po- stal. Oko se mu je za hip usklavilo na Ulaki, kjer je v septembru 1942 iz- kravalo trideset mladih ljudi, in z nobenim izmed njih je poglasno zaspešal kakor molitev:

Tam so padli: France, Tone, Jože...

Sé je s pogledom objel razvaline starodavnega mesta Loza, tiho je po- zdrazil v nebo strleče dimnike in si- vji podrti grad, ki je bel nad njimi. Janez je odšel in z njim so šli na bojišče vsi blagoslovi matere, do dna duše izmučene slovenske matere.

Jutri bodo volitve v Franciji

Ker je francosko ljudstvo na vse ljudsko glasovanje o ustavi (referendumu) dne 5. maja t. l. odklonilo ustavo, ki jo je izdelala in sprejela ustavodajna skupščina, bodo francoski državljani na jutrišnjih volitvah izvolili svoje predstavnike v novo ustavodajno skupščino, ki bo v sedmih mesecih izdelala novo ustavo in januarja prihodnjega leta bo francosko ljudstvo ponovno glasovalo, ali novo ustavo odobrava ali ne.

Volitev se udeležujejo tri stranke, ki so v dosednji skupščini imele tri četrtine poslanskih mest in sicer: Komunistična partija Francije, ki je imela največ poslanskih mandatov, socialistična stranka, narodno republikansko gibanje (MRP); poleg teh pa še manjše stranke: republikanska stranka svobode (PRL), radikalna stranka in neodvisna republikanska stranka.

Volitve v ustavodajno skupščino se ne bodo izvedle po volivnem zakonu, ki ga je sprejela prva ustavodajna skupščina, pač pa pod istimi pogoji kakor volitve lanske jeseni, tako da se daje strankam, ki računajo na glasove iz manjših mest in vasi, prednost pred strankami, ki se opirajo na delovne množice velikih mest.

Od vseh omenjenih strank stopa na volišče z najbolj izdelanim in najbolj demokratičnim programom v vprašanju notranje ureditve države, kakor v zunanje-političnih vprašanjih Komunistična partija Francije, ki se bo tudi v naprej borila za ekonomske in socialne pravice, za boljše življenje delovnega ljudstva in za socialni napredek svoje domovine, ki brani naloženo popolnoma neodvisno skupščino, odklanja senat, ki bi zavlačeval izvedbo reform, ki jih ljudstvo zahteva, in zagovarja načelo ločitve cerkve od države in cerkve od šole.

Vodstvo socialistične stranke in narodno republikanskega gibanja (MRP) pa sta si za svoj program postavili geslo: »Na oblasti«.

Socialistična stranka imenuje v svojem predvolivnem manifestu svojo zahtevo po oblasti »nacionalno potrebo«. Generalni tajnik socialistične stranke Mayer je v enem svojih volivnih govorov tudi izjavil, da še ni prišel čas za enotnost delavskega razreda.

Stališče MRP pa je pojasnil voditelj stranke Maurice Schumann, ki je na enem svojih predvolivnih govorov predstavil Bidault kot bodočega predsednika, de Gaullea pa kot bodočega prezidenta republike.

Stališče voditeljev treh strank je onemugilo reakcionarne elemente, politike iz monarhistske dobe in sodelavce okupatorja za časa Vichyja, ki si že od osvoboditve sem prizadevajo, ustvariti prepad med socialisti in komunisti, povečati spore v vrstah delavskega razreda in med republikanci, poleg tega pa skušajo spraviti ob ugled Komunistično partijo Francije in posamezne njene člane z obrekovanjem in lažmi. Pri tem je najžalostnejše dejstvo to, da se teh napadov niso vzdržali niti socialistični prvaki. Mayer in Le Troquer.

Volivna kampanja v Franciji je dobila tako značaj »križarskega pohoda proti Komunistični partiji Francije«, v katerem se je zbral ves desničarski tabor in kjer sodelujejo tudi voditelji francoske socialistične stranke. V političnih natihih francoskega desničarskega tabora je namenjena socialistični stranki posebna vloga. Organ republikanske stranke svobode (kier. mimozele povedano, vedrilo ljudje, ki so se v novembru l. 1945. poskušali organizirati upor, likvidirali skupščino in vzpostaviti slovit »direktorij peterih«, v katerem je bila Petain in Lavau dolžena vodilna vloga). Organ te stranke »L'ennocet je propagiral idejo, da se spoji socialistična stranka in narodno republikansko gibanje in osnuje francosko »delovno« stranko, ako se bo ta na četrtni uresničila, opozarja »L'ennocet na Leona Bluma kot morebitnega šefa nove »delovne« stranke, iz katere pa bi bili komunisti izključeni. Če pa bi se del socialistične stranke ustavil osnovani delovne stranke, imajo drug načrt, ki ga je objavil časopis »La Resistance«, namreč povzročiti razkol v socialistični stranki z namenom, da bi privedli njeno večino v »delovno« stranko.

Voditelji reakcionarnih strank izkoriščajo za propagando proti demokratičnim silam tudi gospodarske težave Francije in obtožujejo za te težave predvsem sedanji politični režim, čeprav je več kakor jasno, da je večina gospodarskih težav posledica umazanih spletk finančnikov in sabotaže industrialcev.

Za predvolivni položaj v Franciji sta torej, na kratko povedano, značilna dva pojavi: ofenziva reakcionarnih elementov in dvoumno zadržanje socialistične stranke, predvsem dela vodstva te stranke.

Ameriško posojilo Franciji

Washington, 29. maja. Sinoči je bilo v Washingtonu izdano obvestilo, da je bil Franciji dodeljen kredit v znesku 1370 milijonov dolarjev. Pogodba o kreditu je bila podpisana v ministrstvu za zunanje zadeve Združenih držav Amerike po pogajanjih, ki so trajala 9 tednov.

Okrepitev sovjetsko-poljskega prijateljstva in sodelovanja

Izjava predsednika Poljske republike Bieruta in predsednika vlade Osubke Morawskega o rezultatu poljskega obiska v Moskvi

Varšava, 30. maja. (Tass). Ves poljski tisk objavlja izjave vodilnih osebnosti delegacije poljske vlade, ki je obiskala Moskvo. Poljski list »Rzecz Pospolita« objavlja z naslovom »Poljsko-sovjetsko prijateljstvo ni prazna beseda« naslednjo izjavo predsednika Bieruta dopisniku lista:

Prezident republike Poljske Boleslaw Bieruta

»Neizrečeno sem zadovoljen z našim obiskom v Moskvi. Mnogo nam je nudil ta obisk, čeprav je trajal samo 4 dni. Ureditve tolikih važnih vprašanj je bila v tako kratkem času mogoča samo zaradi dorežljivega razpoloženja, ki ga je pokazala napram nam Sovjetska zveza.

V Moskvi smo našli na razumevanje naših potreb in iskreno željo, da nam pomagajo pri premagovanju naših težav. Določitev stališča v vprašanjih, ki so za nas tako važna in podpora, ki nam jo je dala Sovjetska zveza, sta še bolj poglabili pogodbo, podpisano v preteklem letu, ki predstavlja temelj naših odnosov z našim vzhodnim sosedom, za katerega prijateljstvo ni prazna beseda.

Odgovarjajoč na vprašanje novinarjev, je Bieruta izjavil: »Poljsko-sovjetsko prijateljstvo se je med obiskom v Moskvi še bolj utrdilo. Sovjetske vodilne osebnosti so pokazale polno razumevanje za naše potrebe. Dobili smo podporo, ki bo pospešila obnovo Poljske.«

Odgovarjajoč na vprašanje sodelavca socialistične novinarske agencije, je predsednik vlade Osubka Morawski izjavil:

Ministrski predsednik poljske vlade Edvard Osubka-Morawski

»Gostili smo velike nade pri odhodu v Moskvo, toda doseženi uspehi prekašajo tudi naša najdrzejša pričakovanja. Imamo takega zaveznika, da smo lahko sigurni, da bomo lahko dobili pomoč v vsakem položaju.«

Podpredsednik poljskega nacionalnega sveta Schwalbe je odgovarjal na vprašanja dopisnika poljske novinarske agencije in izjavil: »Zelo sem zadovoljen s sprejemom in uspehi. Ko bodo uresničeni sklepi, omenjeni v uradnem poročilu, ki ga je objavil tisk, bo poljski narod videl, kakšni so gospodarski in politični odnosi s Sovjetsko zvezo in kako važni so za razvoj naše države.«

V izjavi, ki jo je dal sodelavcu poljske novinarske agencije, je podpredsednik vlade Gomulka izjavil: »Naš obisk v Moskvi predstavlja še en korak naprej k ojačitvi poljsko-sovjetskega prijateljstva, ki je nastalo med skupno borbo proti nemškemu fašizmu.«

Poljski tisk o pomenu dogovorov v Moskvi

Varšava, 30. maja. PSP prinaša komentar poljskih časopisov o rezultatih razgovorov poljskih politikov v Moskvi. »Rzecz Pospolita« poudarja važnost doseženega sporazuma glede poljskih dolgov in vzajemnih obveznosti, ki so za obe državi nastale v vojni. Za Poljsko je posebno važno, ker je razrešena obveznosti, ki so nastale zanjo za časa bivanja Rdeče armade na Poljskem, in obveznosti, ki jih je prevzel general Sikorski.

Časopis poudarja nadalje velik pomen sklepa sovjetske vlade, da bo še nadalje oskrbovala poljsko armado, kakor tudi dejstvo, da je stavila Sovjetska zveza Poljski na razpolago zlato iz svojih rezerv in piše nato: Sovjetska zveza je zelo pohagala Poljski tudi v prehrani ker ji je grozila spomladn lakota. V sled vojne ga opustošenja naša poljedelska gospodarstva niso mogla zadovoljiti vseh potreb. Na tem področju smo našli na vsestransko pomoč naših zaveznikov. Pomoč UNRRE je popolnoma nezadostna za zadovoljevanje naših potreb. Obisk smo se

zato na Sovjetsko zvezo, ki nam je nudila pomoč v času setve. Ta pomoč nam je prinesla rešitev, ker bi brez nje ne mogli posejati naših polj. Danes smo sigurni, da nas ne čakajo nikakršna presenečenja v zvezi z lakoto.

»Rzecz Pospolita« zaključuje, da so bili zadnji razgovori v ozračju zaupanja, spoštovanja in medsebojne neodvisnosti, kar lahko samo okrepilo sodelovanje med obema državama in olajša naša prizadevanja, da bi dobre odnose, ki jih imamo z našim vzhodnim sosedom, imeli tudi z zapadnimi državami.

»Rabotnik« navaja v svojih komentarjih, da bo nudila Sovjetska zveza še nadalje pomoč za obnovo Varšave in piše med drugim:

Nedvomno se bodo nasprotniki Sovjetske zveze v zvezi s tem sklicevali na latinski pregovor: Bojim se Danajceve, čeprav prinašajo darove. Vsem tem bomo na kratko odgovorili: »Poljska je po vojni večkrat izrazila željo po vzpostavitvi dobrih odnosov s Sovjetsko zvezo, ZDA in Anglijo. Toda, dočim se Anglija že leto dni pogaja zara-

di poljskih dolgov in poljskega zlato ter Amerika preklicuje objavljen posojilo, pa nam Sovjetska zveza daje resnično in izdatno pomoč.«

Časopis zaključuje: Pri vzdrževanju miru in varnosti imajo velike in male države enake dolžnosti in enake pravice. Zaradi tega ne more pristati mala država na tako pomoč velike države, ki ima za pogoj politično in gospodarsko odvisnost. Tem raje pa sprejme pomoč bogatega in velikega sosesa, če ni zvezana z žaljivimi pogoji.

Priprave za referendum na Poljskem

Varšava, 30. maja. Po vsej Poljski so velike priprave za referendum. V Spodnji Sleziji deluje že 450 krožnih komisij. Prav tako so bile konference štirih političnih strank in Zveze kmetičke samopomoči, na katerih so sklenili, da bodo pripravljeni odgovoriti na vsa tri vprašanja referenduma. Enak sklep je bil sprejet v Lignici na prvem kongresu Zveze kmetičke samopomoči.

Proučevanje predvojnih pogodb z Italijo

Pariz, 30. maja. Namestniki štirih zunanjih ministrov so na včerajšnjem popoldanskem seji znova proučevali bilateralne pogodbe. Gre za pogodbe, ki so bile pred vojno sklenjene med Italijo in silami — zmagovalkami. To vprašanje so že proučevali štirje ministri v svojih nedavnih razgovorih.

Jutri bodo proučevali vprašanje italijansko-avstrijske meje. Avstrijski minister za zunanje zadeve dr. Gruber in grof Carandini, italijanski veleposlanik v Londonu, bosta pjasnila stališče svojih vlad.

Načrt o razdelitvi nemškega brodograja

Bruselj, 29. maja. Medzavezniška agencija za reparacije v Bruslju je sprejela načrt o razdelitvi 249 ladij, ki

imajo skupno 689.284 ton. V načrtu je vseh 15 ladij, 30 cisternskih ladij, 200 tovornih ladij in 2 plovilski delavnici za lov na kete. Vrednost teh ladij cenijo na 12 milijonov funtov šterlingov po tečaju iz leta 1938.

Pravice posameznih držav do teh ladij so določene v skladu s sklepi konference za reparacije, ki je bila v Parizu, in z ozirom na izgube v tonajši, ki jih je imela dojučna država.

Skupščina medzavezniške agencije je ustanovila komisijo strokovnjakov za vprašanje zaplenbe sovražniških imovine. Komisija se bo sestala 17. junija. Skupščina bo najprej določila postopek za razdelitev industrijske opreme, nato pa bo začela razpravljati na prihodnjem zasedanju o vprašanju razdelitve materiala, ki je naveden v prvi listi zavezniškega kontrolnega sveta v Nemčiji.

Predsednik španske republikanske vlade o položaju v Španiji

New York, 29. maja. Predsednik španske republikanske vlade v izgnanstvu dr. Jose Giral je podal pred pododborom Varnostnega sveta svoje zaključno poročilo v zvezi z dokumenti o položaju v Španiji.

Med drugim je dr. Giral izjavil, da ima Španija dovolj potrebnih sirov in električne energije za atomska raziskovanja, ter pripomnil, da je Nemčija pred koncem vojne v Evropi poselila v Španijo svoje najboljše znanstvenike na tem področju.

Kar se tiče političnih preganjanih, je dr. Giral med drugim izjavil, da se mora v Španiji okrog 170.000 ljudi dnevno javljati Francovim oblastem in da v madridskih zaporih veliko število republikancev čaka smrtno obsodo.

Dr. Giral je izjavil, da zahteva

njegova vlada in španski narod, ki ga zastopa, da se Španija osvobodi fašističnih verig, v katere jo je vikal s Hitlerjevo pomočjo Franco.

New York, 29. maja. (Tass) Po poročilu dopisnika agencije »Labour News« iz Mehike, so sindikalne organizacije 19 držav v Latinski Ameriki pošle posebno pismo Varnostnemu svetu, v katerem zahtevajo, da Združeni narodi prekinijo vsako zvezo s fašistično Španijo. Omenjene sindikalne organizacije izražajo upanje, da bo ostal Varnostni svet zvest idealom in obvezam, ki so omogočili zmago Združenih narodov nad fašizmom za časa vojne. V poslanicah se prav tako pripominja, da predstavlja Francov režim središče ogražanja miru in nevarnost za demokracijo razvoj držav Latinske Amerike.

Volitve v Turčiji so pokazale, da ljudstvo ni zadovoljno s sedanjim režimom

Carigrad, 29. maja. (Tass) Po vsej Turčiji so bile dne 26. maja občinske volitve. Na podlagi opazovanj novinarjev in prvih časopisnih poročil se je volitev udeležilo neznatno število volivcev. Tako izraža »Aksame«, ki se je dotaknil udeležbe prebivalstva Ankare na volitvah, mnenje, da število glasujočih ne bo preseglo 40 do 50 % vseh volivcev.

Volivni prostori so bili nameščeni v garažah, v vhodih v poslopja ali celo v ulicah. Na nobenem volivnem kraju ni bilo zaprtih volivnih prostorov, zaradi česar se ni mogla ohraniti tajnost glasovanja. Na vsakem volivnem kraju so bili predstavniki policijskih organov.

Carigrad, 30. maja. Anatolska agencija prinaša podatke o udeležbi volivcev na občinskih volitvah v Turčiji. V Ankari se je udeležilo volitev 25 %, v Carigradu 49,6 %, v Adanu 33 %, v Izmiru 15–20 %, v Balıkesiru 20 %, v Bursi 10 %, v Aidıncu 20 %, v Hatayı 7 % volivcev.

Ankara, 29. maja. Dopisnik agenci-

je France Presse poroča, da vidi narodna republikanska stranka prvič po 20 letih, kako se njeni pristajalci odražajo od nje. To je pomen občinskih volitev, ki so bile v nedeljo. Same po sebi sicer nimajo velikega pomena, vendar predstavljajo prvo volivno posvetovanje po vojni. Veliko število volivcev ni hotelo poslušati upornih pozivov vladne republikanske stranke, ki jih je podpiral predsednik republike. Ker volivci niso hoteli glasovati za vladno stranko, so poudarili na eni strani, da ne odobravajo vsemogočnosti te stranke, na drugi strani pa so pokazali svoje nezadovoljstvo zaradi notranjega položaja v Turčiji. Pomembno je, da je bila Ankara, ki se je do sedaj smatrala za trdnjavo republikanske stranke in simbol njenega uspeha, eno izmed mest, v katerih je bila volivna udeležba najslabša.

Kakor pravi dopisnik ob zaključku, težji sedaj turško ljudstvo v delu totalitarnega režima nekam drugam.

Preprečevanje čistke v angleški zoni

New York, 29. maja. Heal, dopisnik »New York Herald Tribune«, piše iz Berlina:

S tem, da je opustila izvedbo zakona o blokiranju nacističnih dohodkov, je ameriška vojska upravitelj v prvi vrsti koristila bogatim nacistom iz ameriške cone, zlasti onim v Velikem Hessenu, na Bavarskem in v okolici Münchena. Finančna komisija ameriške vojske uprave poroča, da je med 200 primeri, ki jih je proučila v ameriški coni, našel samo na 32 primerov, da so bili nacistični računi blokirani. Komisija je odkrila, da v 11 mesecih ameriške okupacije skoraj nihče ni bil kazenovan zaradi prestopa proti zakonu o blokiranju nacističnih dohodkov (zakon št. 52).

Heal omenja nekaj najočitnejših

primerov, kako nacisti izkoriščajo ameriško politiko, ter navaja primer bivšega Hitlerjevega ministra za gospodarstvo Kurta Schmidta, ki je bil častni SS-ovski general in ni nikoli predložil zahtevanih dokumentov za prijavo svojih dohodkov in imovine. Kot razlog je navedel, da bo celoten postopek glede kontrole imovine v kratkem ukiniten. Septembra preteklega leta je bil Schmidt aretiran kot bivši SS-ovski, vendar je bil kmalu spuščen.

»New York Herald Tribune« v svojem uvodnem članku izjavlja, da britanske okupacijske oblasti namenoma preprečujejo čisto nacistov v britanski coni, ker želijo ohraniti močno Nemčijo. Britanci se zlasti protivojno odstraniti pomembnih hitlerjevcev.

Indijski napredni krogi odklanjajo ustavni načrt angleške misije

Moskva, 30. maja. (Tass). V članku, ki je posvečen pogajanjem v Indiji, poudarjajo »Izvestija«, da Nacionalni kongres in Muslimanska liga še nista podali svojega uradnega stališča do načrta britanske vladne misije. Večina glavnih časopisov poudarja, da številne točke načrta niso sprejemljive, vendar smatrajo kljub temu iniciativno misijo kot pozitivno. V vodilnih krogih Nacionalnega kongresa je izražala posebno zadovoljstvo deklaracija glede bodočih sestavne začasne vlade. Iz člankov glavnih časopisov, ki stojijo blizu Kongresu, kakor tudi iz Gandhijeve deklaracije je razvidno naziranje, da bo ustvaritev začasne vlade in sklicanje ustavne telesa omogočilo Kongresu, da ustanovi lastne sile ustavnim potom.

Številni drugi listi pa ne zavzemajo takšnega stališča in se v glavnem negativno izražajo o deklaraciji. Izjava Patricka Lawrencea, da bodo britanske čete ostale v Indiji vsaj toliko časa, dokler ne bo sprejeta ustava, je izzvala veliko nezadovoljstvo med naprednimi krogi Indije.

»Izvestija« končujejo: Ta načrt spominja precej na vse prejšnje ustavne reforme britanske vlade v Indiji, ker določa uporabljanje tistih ukrepov, ki dajejo Angliji nove možnosti za slabitev gibanja nacionalne osvoboditve. Indijski napredni krogi so prepričani, da bi sprejetje načrta britanske vladne misije poslalo politično življenje v Indiji, povečalo verske razprtije in okrepilo vpliv zakoreninjenega reakcije — indijskih princen.

Stališče članov nacionalnega kongresa

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

Delhi, 30. maja. (Tass). Delovni odbor indijskega nacionalnega kongresa je končal s proučevanjem načrta angleške vladne delegacije in je objavil resolucijo, v kateri je rečeno, da ima načrt nepopoln in negativen značaj in da odbor ne more presoditi, v koliko odgovarja ciljem Indije.

kongresa, ki zahteva »neodvisnost Indije, močno, četudi omejeno centralno oblast, popolno avtonomijo za province, uvedbo demokratičnega sistema v centre in zveze ter jamstvo osnovnih pravic človeka. Komite zahteva evakuacijo angleških čet in soglasja s tem, da podkralj ostane še nadalje šef vlade v prehodni dobi in da mora vlada odgovoriti pred centralno zakonodajno oblastjo.

Združni vestnik

Velike naloge novih živinorejskih zadrug

Živinorejske zadruge se danes presnavljajo na novi osnovi. Povsod je že prodorlo spoznanje, da stara živinorejska združna organizacija ni imela pogojev za pridobitno gospodarstvo. Samo posamezniki še ne čutijo potrebe po napredni združni organizaciji živinorejcev, ki se naglo razvija. Tako se spreminjajo odnosi med bivšimi mlekarstvi, pašništvom in selekcijskimi združenji. Postopno nastajajo zdrave in za novo življenje sposobne živinorejske zadruge. O tem presnavljanju v živinorejskih združenjih je napisal Voiko Nemec v »Novi združni članek, iz katerega posnemamo naslednje misli:

V planinskih predelih so danes še težave s pašniki, ki se morajo brez dvoma pravilno razdeliti na posamezne živinorejske zadruge po številu in velikosti zadrug. Trenja povzročajo razne stare pašne pravice, ki niso v skladu s sodobnim razvojem. Zato je najbolj priporočljivo, da te pašne odnose med seboj urede živinorejske zadruge same. Vprašanje planšarstva in pašnikov bo sicer urejeno s posebnimi uredbi, vendar pa je najboljša rešitev, če ga uredijo združni sami. Sveda pa morajo v današnjem razvoju priti v združno širino, ker bo le na tej osnovi mogoče usposobiti pašnike, da bodo res pravi pašniki in da bo na njih prostora za vso živino. To vprašanje se lahko reši samo v okviru združništva in s pravnim združnim pojmovanjem potreb vseh združnikov živinorejcev. Ozko omejevanje pašnih pravic na posamezne družine ali pa na tiste, ki so imeli stare pravice, bi oviralo napredek in ne bi nudilo možnosti za pravilno obnovo planinskih pašnikov. To vprašanje moramo za vselej pravilno urediti na podlagi zdrave živinorejske organizacije, ki bo imela zdravo živinorejsko silo in bo živinorejce povežala v gospodarsko skupnost zaradi navedenega načina pridobivanja. Kakor tudi zaradi organiziranja prodaje živine in živinorejskih proizvodov.

Odločno se moramo otresti vseh ostankov napačnega starega združništva, zlasti pa vseh napak prejšnjega živinorejskega združništva. Zato moramo poskrbeti, da se bo razčiščenje vprašanja gospodarskih okoliščin posameznih živinorejskih zadrug čimprej uredilo. Ne smemo dopuščati, da bi nadalje obstajale mašne zadruge s 30 ali 50 člani. Ugotoviti moramo, da se v zadnjem času take mašne zadruge združujejo z drugimi, pri čemer nastajajo večje, življenjske sposobne družine. Ta razvoj je treba pospešiti. Le tu in tam se še kaže zakrknjenost. V nekaterih krajih, zlasti v mariborskem in celjskem okrožju, na so si znotraj posamezne zadruge določile prevelike okoliščine. Take zadruge ne morejo zajeti vseh živinorejcev. Njih okoliščine bi treba prilagoditi naravnemu gospodarskemu področju, ki je vedno najbolj zdrava osnova za pravilno uspevanje zadruge.

Prenehati moramo s čitalniškim pojmovanjem združništva in njegovega poslovanja. Napredek naše živinoreje ni odvisen samo od selekcije malega števila krav in bikov, temveč od selekcije vseh vrst živine, od smotne gojitve živine za zakol ter pravilne organizacije prodaje plemenske in klavne živine in živinorejskih proizvodov. Vse to delo mora izvršiti združna kot organizacija proizvajalcev živine in vnovčevalka proizvodov živinorejce. Če hoče združna pravilno vršiti to obsežno nalogo, mora najprej pregledati in popisati vso živino svojega okoliša. Rodovniško živino mora vpisati v rodovnik, živino za zakol pa v seznam živine za odprodajo. Zdruga mora urediti smotno proizvodnjo živine, zlasti mora paziti na to, da se poveča pridelovanje krme na njivah in pridelovanje močnih krmil. Samo na ta način bomo lahko dvignili kakovost plemenske živine, kakor tudi živine za zakol. V bodoče ne smemo več pošiljati v klavnico suhih živali, ker si s tem sami povzročimo veliko gospodarsko škodo. Naša živinoreja se mora rešiti odvisnosti od naravnih

trebnikov. Taká odvisnost je smrt za živinorejo. Letošnja suša je živ dokaz za to.

Zbiranje mleka lahko vrši le združna organizacija. Le taka organizacija lahko daje pobudo za udeleževanje v onih živinorejskih panogah, ki smo jih doslej zanemarjali na lastno škodo. Pred nami se odpirajo številne možnosti za razširjenje živinoreje. V drobni živinoreji (perutninarstvu, kuncereji, ovčereji, kozjereji) smo tako rekoč začeli. Doslej nismo posvečali nobene pozornosti proizvodnji perutnine za meso (gosi, race, purani, kapuni itd.). Zlasti smo zanemarjali proizvodnjo gosje masti, pridobivanje perja in puha itd.

V vseh navedenih razlogov je nujno potrebno, da se presnavljanje živinorejskih zadrug čimprej izvrši, in da dobi vsaka združna svoj pravi go-

spodarski okoliš. Potem pa mora priti s smotnim izkoriščanjem vseh možnosti za napredno proizvodnjo krme in za napredno organizacijo živinoreje sploh. Potem bodo živinorejske zadruge lahko tudi uspešno izvedle združno vnošenje živinorejskih proizvodov in zaščitile proizvajalca in hkrati potrošnika, ker bo izločena sleherna špekulacija.

Živinoreja je najvažnejša panoga v kmetijski proizvodnji Slovenije. Vse druge kmetijske panoge morajo biti živinoreji podrejene. Zato je naša najvažnejša naloga, da izpopolnimo združno organizacijo, jo okrepimo in da pravilno usmerimo delo živinorejskih zadrug. S tem bomo močno utrdili vse naše gospodarstvo. Kdor tega ne razume in se noče podrediti potrebam našega gospodarskega razvoja, ta dela na škodo ljudskih koristi in ljudskega gospodarstva. Za vse tiste, ki ne sledijo razvoju, ni pomoči. Posledice vseh zaostalosti bodo kmalu sami občutili. Čas hiti in ne vpraša za mnenje nazadnjakov.

Gradnja stanovanjskih hišic v okviru stanovanjskih zadrug

Po nedavni objavi sklepov konference pri predsedništvu vlade o vprašanju stanovanjskih zadrug, ki naj pomagajo omiliti stanovanjsko stisko v naših mestih in industrijskih središčih, je opaziti med našimi delavci in nameščenci veliko zanimanje za te zadruge. Marsikdo je pripravljen odtrgati si od svojega zaslužka znaten del in prispevati tudi z lastnim delom ter z delom članov družine, samo da bi prišel čim prej do lastnega, četudi skromnega stanovanja.

Sveda letos verjetno še ne bo mogoče v večjem obsegu pričeti z gradnjo stanovanjskih kolonij ali pa celo z gradnjo velikih stanovanjskih hiš na združni podlagi. Vendar bi lahko že v letošnjem letu, čim bodo ustanovljene stanovanjske zadruge, omogočili gradnjo skromnih hišic onim interesentom, ki imajo nekaj prihrankov in morebiti tudi potrebno zemljišče in so pripravljeni z lastnim delom pri gradnji sami kakor tudi pri skupni pripravi gradbenega materiala, sodelovati, tako da bi si s čim manjšimi stroški ustvarili stanovanjske hišice. Takim interesentom je treba le pomagati s primernimi cenami kreditov na dolgoročno odplačilo dobo, s ceneno nabavo potrebnega lesa in drugega gradiva in s pripravo dobrih, ekonomičnih načrtov ter s tehničnim vodstvom.

Morda bi taki združniki padli več ali manj iz začrtanega okvira, ki predvideva predvsem gradnjo večjih ali manjših kolonij, vendar bi vsaj letos kazalo pomagati tudi takim posameznikom, zlasti tistim, ki se ne strajo žrtve in težav, samo da bi prišli do lastnega skromnega stanovanja. Če bomo na ta način omogočili gradnjo stanovanjskih hišic, bomo v naših mestih in v industrijskih središčih že letos lahko za-

— Ustanavljanje gradbeno tehničnih zadrug v Dalmaciji. Na področju začasnega združnega odbora za Dalmacijo je bilo v zadnjem času ustanovljenih 15 gradbeno tehničnih zadrug (obnovitvenih zadrug), in to predvsem v tistih vaseh, ki jih je okupator uničil ali požgal. Za potrebe teh zadrug so uredili že več apnenic, ki bodo letos izdelale 155 vagonov apna. Okrajne zadruge v Supetru, na Hvaru, Visu, v Dubrovniku, Splitu, Sinju, Šibeniku in Stonu so razpisale notranje brezobrestno posojilo za obnovo požganih vasi in so v kratkem času zbrale nad dva milijona din. Vpisovanje posojila pa se nadaljuje in bo zaključeno ob koncu maja.

— Ribarsko združništvo v Vojvodini. Vojvodina ima blizu 1000 km ribolovnih voda, v katerih imajo pravico lova po večini ribarske zadruge. Vsega je v Vojvodini 64 takih zadrug. Na nedavni konferenci predstavnikov teh zadrug so bila postavljena načela za reorganizacijo teh zadrug, ki ne smejo biti zgolj ustanove ribičev za skupno jemanje v zakup ribolovov. Ustanovljena bo centralna poslovalnica ribarskih zadrug pri Združni zvezi Vojvodine. Odkupovala bo presežke, ki jih za-

druge ne morejo prodati na lokalnem trgu.

Razveljavljena prepoved prodaje in zadolžitve kmetijskih zemljišč

V začetku lanskega julija je zvezni minister za notranje zadeve glede na bližnjo izvedbo agrarne reforme odločil, da se do nadaljnjega naredbe prepoveduje vsako prodajanje, kupovanje in zadolževanje kmetijskih zemljišč, gozdov, kmetijskih gospodarskih poslopij in objektov, ki se nabavljajo na kmetijskih posestvih ne glede na to, ali so lastnina posrednikov, ustanov ali zasebnih podjetij.

Ker so sedaj prenehali razlogi, ki so narekovali izdajo te odločbe, in ker so bili medtem izdani zakoni in drugi veljavni predpisi o agrarni reformi, sama agrarna reforma pa je v glavni končana ali je v končni fazi, je zvezni minister za notranje zadeve odločil, da se odločba z dne 4. julija 1945 o prepovedi prodaje, nakupa in zadolžitve kmetijskih zemljišč, gozdov, kmetijskih gospodarskih poslopij in objektov razveljavi.

ŠIRITE TISK OF!

Či, 54 obširne ustanove. Tu bodo nastali rudniki, ki bodo lahko proizvajali 77,5 milijonov ton železa in ki bodo dali 8,8 milijonov ton jekla in 86,1 milijona ton premoga.

S kakšnim navdušenjem je uveljavljala Lenin gosposkarsko preobrazbo Rusije, ko so sestavljali prvi elektrifikacijski načrt. Marsikdo je vedel, da je ta načrt neobhodno potreben. Znani angleški pisatelj Herbert Wells, avtor fantastičnih romanov, ki je obiskal Moskvo, je ta načrt imenoval »neurešljivo fantazijo«. To trditve je zgodovina ovrgla. Sovjetski ljudje so izpolnili in prekorajili predvideni načrt za elektrifikacijo svoje domovine. Elektrifikacija dežele se je nadaljevala tudi v hudih letih pretekle vojne. Velikanski razmah pa bo dosegla elektrifikacija v novi petletki. Proizvodnja električne sile se bo povečala na 82 milijard kilovatih ur. To pomeni, da bo proizvodnja električne sile prekorajila za 70 odstotkov predvideno proizvodnjo.

Lenin je mnogo mislil o stotisočih traktorjih, ki bi jih bilo mogoče raztresiti po vaseh in izvesti na vasi gosposkarski preobrat. Tedaj v vsej državi ni bilo niti ene tovarne za traktorje, pa vendar je Leninova misel

NAŠE GOSPODARSTVO

Postopek državnih in sekvestriranih industrijskih podjetij pri prodaji blaga

Da bi se pri državnih in sekvestriranih industrijskih podjetjih uvedla enotna praksa glede prodaje in plačil za blago, je zvezni minister za industrijo predpisal navodila, ki so objavljena v Uradnem listu 21. t. m.

Državno in sekvestrirano industrijsko podjetje mora pri vsaki prodaji blaga sestaviti s kupcem zaključnico, v kateri je treba navesti količino in kakovost blaga, dogovorjeno ceno, rok in način dobave ter rok in način plačila. Če se skladi pogodba po telefonu, moreta pogodbenika še isti dan dogovor potrditi drug drugemu s priporočenim pismom.

Dobavljeno blago je treba podjetju po pravilu plačati takoj po izdaji blaga in fakture, dogovoriti pa se sme tudi plačilo na kredit ali pa plačilo ob prispetju blaga oziroma ob prejemu, z dodatkom, da je plačilo izvršiti v prvi vrsti z viri.

Če se blago prodaja državnemu uradu ali državnim ustanovi v smislu odločbe zveznega finančnega ministra z dne 29. septembra 1945 (Uradni list FLRJ št. 76), mora kupec izdati potrdilo o prejemu blaga za dogovorjeni znesek.

Pri prodaji blaga na kredit mora dobavitelj v vsem razvratu po odločbi zveznega urada za cene št. 2919 z dne 18. februarja 1946. Če je tudi

kupec državno ali sekvestrirano podjetje in ponudi pri nakupu blaga svojo menico, je prodajalec dolžan tako menico sprejeti in na njeni podlagi dobaviti blago. Če je kupec zasebno, mešano ali združno podjetje, se sme blago prav tako prodati na menico ob pogoju, da je kupec zanesljiv dolжник. Poleg menice se sme zahtevati tudi supergarancija v obliki garancijskega pisma kakor banke ali druge plačila zmožne osebe in podobno. Uprava podjetja mora sama oceniti, ali je to kritje dovolj zanesljivo.

Če je kupec finančno močnejše podjetje in kupuje blago v vrednosti, ki presega finančno moč proizvajalca, lahko tako podjetje zahteva predjem. To pa ne velja za državne urade in ustanove.

Pri določanju roka in načina plačila je treba v zaključnici navesti, da kupec pri morebitnih razlikah, ki bi utegnile nastati, ne sme zavlačevati plačila. Če se take razlike pojavijo, jih je treba naknadno obračunavati.

Če ena pogodbenih strank ne izpolni svojih obvez, ji mora druga stranka poslati s priporočenim pismom protest in isti dan obvestiti o tem svoje pristojno ministrstvo, ki vodi razvid o nastalih sporih in po potrebi intervenira na pristojnem mestu.

Amnestija gozdnih kaznivih dejanj

Zvezni svet in Svet narodov Ljudske skupštine FLRJ sta izdala zakon o amnestiji gozdnih kaznivih dejanj, ki je objavljen v zveznem Uradnem listu z dne 24. maja t. l.

S tem zakonom se daje splošna amnestija za vsa gozdna kazniva dejanja, storjena pred okupacijo, med vojno kakor tudi po osvoboditvi do 1. januarja 1946., ne glede na to, ali je kazenski postopek začel, ali je v teku, ali je sodba izrečena ali poslana pravomočno. Od oseb, deležnih amnestije, država ne bo zahtevala povračila škode, prizadete z navedenimi kaznivimi dejanji. Amnestija ne velja za osebe, ki so gozdna kazniva dejanja storile v korist okupatorja ali njegovih pomagačev ali z namenom špekulacije.

Osebe, ki mislijo, da so obsežene v tej amnestiji, pa je niso bile deležne, se smejo obrniti na krajevno pristojno okrajno sodišče, zoper katerega odločbo je dopustna pritožba neposredno na pristojno okrajno sodišče v 15 dneh po prejemu odločbe okrajnega sodišča. Zvezni pravosodni minister daje navodila za uporabo tega zakona.

Upokojeenci, ki jim še ni določena pokojnina, dobe za junij preživnino

Po 22. členu uredbe o ugotovitvi pravice do pokojnine in 37. členu pravilnika za izvajanje te uredbe, je zvezni finančni minister odločil (Uradni list 28. maja t. l.), da se po odločbah 37. člena pravilnika izplača tudi za mesec junij t. l. podporo, ki so jo določili ljudski odbor po odločbi 19. decembra 1944, in sicer tistim upokojeencem, katerim se pokojnina po uredbi še ni začela izplačevati. Ta podpora se izplača enako, kakor se je izplačevala doslej. Glede obračuna med novo odmerjeno pokojnino in podporo velja 38. člen pravilnika.

Izplačilne blagajne prenehajo z izplačevanjem podpore konec junija t. l. in bodo naprej izplačevale podporo le še tistim osebam, ki predložijo potrdilo, da so vložile prošnjo z listinami za odmero pokojnine. Tudi v teh primerih velja po ureditvi pokojnine glede obračuna 38. člen pravilnika.

Organi ministrstev ljudskih republik, pristojnih za odmero pokojnin, morajo gledati, da se rešijo vsi predmeti za odmero pokojnin. Kolikor pokojnin ne bi bilo mogoče odmeriti do konca maja, izdajo ti organi vlagatelju prošnjo potrdilo, da je prošnjo vložil in da bo odločba o pokojnini izdana. Potrdila ne izdajo tedaj, če ni pogojev za pravico do pokojnine. V drugi polovici junija t. l. morajo obvestiti zvezno finančno ministrstvo,

ljudstvo lotilo četrtega petletnega načrta.

Industrija Sovjetske zveze bo postopoma proizvajala do 50 milijonov ton železa, do 60 milijonov ton jekla, do 500 milijonov ton premoga, do 60 milijonov ton nafte. Ali je to fantazija? Ne!

Tako bo!

V Moskvi bo konferenca najboljših kombajnerjev

Na poziv ministrstva za poljedelstvo ZSSR bodo prišli v Moskvo na konferenco najboljših kombajnerjev iz vse države. Med gosti sta tudi poslanca Vrhovnega sovjeta ZSSR Martin in Lepodot, kombajnerka Marija Jarsosa in drugi.

Konferenca se bodo udeležili tudi znanstveniki poljedelske akademije »Lenin« in znanstveni delavci instituta za mehanizacijo in elektrifikacijo poljedelstva.

Milijon metrov tkanine preko načrta

Kot odgovor na poziv ruderjev stalne oblasti na vsezvezno tekmo vanje za izpolnitev in prekorajenje novega petletnega načrta so se ruderji kuznjskega premogovnega ba-

varovanja v šestih mesecih od dne, ko je nastopil primer, na katerem temelji pravica dodatka. Če se v tem roku prijava ne vloži, se pravica do dodatka računa od dne vložitve prijave.

Postavitev nekaterih krajev v Bosni in Hercegovini v I. draginski razred Na predlog predsednika vlade Ljuske republike Bosne in Hercegovine je zvezni finančni minister na podlagi 7. člena uredbe o ureditvi prejemkov civilnih državnih uslužbencev zveznih ministrstev in ustanov in 17. člena uredbe o ureditvi med in plač v gospodarskih podjetjih določil, da se v Ljudski republik Bosni in Hercegovini preuversijo kraji Jajce, Drvar, Zavidovići, Bosanski brod, Ljubija, Alipašin most, Dojaci na Lašvi in Lukavac iz II. v I. draginski razred, in sicer z veljavnostjo od 1. junija t. l.

Kako pripravljamo morske ribe

Manjša vrsta rib ostane cela, večje razrežemo na manjše kose. Za praznjenje (friganje) zložimo ribo na desko in osolimo, desko postavimo po severu, da se odcedi voda. Za pečenje razrežemo z ostrim nožem ribo na več krajih.

Kuhana riba. Za kuhanje je dobra skoraj vsaka, predvsem pa večja riba (luben ali brancin, komarča, zobatec, kanja, ušata, oslić itd.). Čim je voda zavrela, deni vanjo očisto ribo in posoli. Kadar se izbulijo ribje oči in izločijo iz njih bele kroglice, ter je mogoče že izpluti plavuti, je riba kuhana. Pri večjih ribah se potem odloči meso od kosti, delno na krožnik, pospe z zmelitim poprom in drobno narezanim česnom, zalijemo z njeno juho, do denes olja, poprskaš z limonovim sokom in daš toplo na mizo.

Ali pa: v hladno vodo deni drobno narezane čebule, popra v zrnu, rogljič limone, nekoliko belega vina, vinskega kisa in soli. Ko nekaj časa vre, se dodene ribe. Na mizo daj toplo, zalij z oljem, v katerem si prepražila drobce kruha in peteršilj; če denes hladno na mizo, okraši s petršiljem in priloži limonove rezine ali pa zalij z vinskim kisom, oljem in popopraj, ali pa polij z majonezo.

Pečena riba. Ribo očisti, osoli, deni na desko, da se voda odcedi. Segrej olje in mu dodaj v moko povaljano ribo, peci jo, dokler ne postane rumena, deni na krožnik obnem s kako solato. Za pečenje je primerna skoraj vsaka riba, največkrat pa drobna riba (sardela, grlica itd.). Pečemo pa tudi manjše trile, cipile in liste.

Ocvrta riba. Sardelo očisti, odstrani glave, zložil in povaljaj v moki, nato pa v posoljenem jajcu in drobtincah. Razgrej olje in praži, da postane rumeno, priloži limono in daj na mizo.

Š A H

ŠAHOVSKI TURNIR ZA PRVENSTVO IV. ARMADJE JE KONČAN

Prvak IV. armade je postal ljubljanski Zavec Boris, ki je od 11 doslejšnjih točk zbral 9. Pol točke za njim je na drugem mestu Nedeljko, četrto ljubljanski šahovski znanec, a pol točke za tem je Ukropina na tretjem mestu. Četrto mesto je s 7 točkami dosegel major dr. Valentinčič, kar zanj ni ravno poseben uspeh, vendar je treba omeniti, da je v borbi s prvimi tremi nabral 2 točki in pol. Peto in šesto mesto si s 5 in pol točke delita Gogurić in Paulin, od katerih prvi s svojimi 13 leti in smislom za kombinatorno igro obeta mnogo več. Pol točke za njima je Gajski, ki se je po prvem porazu pustil preveč deprimirati. Osmo in deveto mesto si delita Humski in Ivanšek s 4 in pol točke. Za slednjega, ki je moštvo Doma armije z uspehom zastopal na mnogih srečanjih z ljubljanskimi klubi na 3 deski, to mesto pomeni izrazit neuspeh, obnem pa tudi dokazuje, da je bil turnir izredno močan. Sledje Haler in Milanović s po 3 in pol in Montana z 1 in pol točke.

Prva dva, Zavec in Nedeljko, bosta prihodnje dni odpotovala v Beograd, kjer bosta zastopala IV. armado na turnirju za prvenstvo Jugoslovanske armade.

Z VESTNIM DELOM ZA OBNOVO DOMOVINE!

zena v Sibiriji obvezali, da bodo izpolnili postavljen načrt pred določenim rokom in da bodo naslednji prekorajili 150.000 ton premoga visoke kapacitete. Udeleženci vsezvezne tekmovalnja v premogovni industriji sovskega kombinata »Vorhut« so izkopali v 23 dneh v maju 3000 ton premoga preko načrta. V štirih in pol mesecih tega leta so izdelali eningrski tekmovalni delavci milijon metrov tkanine preko predvidenega načrta.

Obnova največje hidroelektrične centrale v Litvanski SSR

V Litvanski SSR obnavljajo največjo hidroelektrično centralo, katero so Nemci porušili. 25. maja je pričela obratovati druga turbina, ki proizvaja 17.500 kw.

Nova podjetja za izdelavo živil v Litvanski SSR

V Sauljavu so pričeli graditi največjo tovarno za predelavo mleka v Litvanski SSR. Za izgradnjo te tovarne so določili cel rajon. Tovarna bo opremljena z najmodernejšimi aparati, kar bo omogočilo, da bodo dnevno predelali oziroma 100 ton mleka.

Življenje in delo v Sovjetski zvezi

Karl Vondraček Pot v bodočnost

Nova sovska petletka je postala dejstvo. Temeljne naloge načrta so, da bi se izgradili okraj domovine, ki jih je bila porušila vojna, da bi se izgradila industrija in vzraslo kmetijsko gospodarstvo do predvojne višine.

Stevilke, ki nam jih kaže ta načrt, nam vzbujajo veliko upanje v bodočnost. Poglejmo nekoliko, kako sijajne uspehe bo imela ta obsežna sovska zemlja od Kurških okolkov do Karpatskih gor, od Pečene do južnih dolin Armenije! Živo dejstvo je ta načrt. Zgrajeno bo mesto Lenina, krasota in ponos sovske države. Spet bodo zaplamljeni ognji v Dnjepropetrovski elektrarni. Ladje bodo spet odpravljale Belomorsko-baltiškemu kanalu. Novo okrasje si bo nadela Moskva in prestolnice Ukrajine, Gruzije, Uzbekistana, Tadžikistana, Litve in drugih bratskih republik.

Leta 1950. bomo videli nove tovarne, nove rudnike, nebotičnike in domove, nove elektrarne in železniške proge, nova gledališča, klube, sanatorije, domove za okrevanje itd. Pet-

letni načrt predvideva tudi silen razvoj sovske trgovine, ki daje nade za izboljšanje materialnega življenja sovskega ljudstva.

V zgodovini sovske države ni malo primerov, ko so ljudje smelo izvedli načrte voditeljev Lenina in Stalina, ki so tako bleščeče prišli v življenje. Ko je veliki Lenin proučeval načrte za ustvaritev novega življenja, je predvsem poudarjal, da je treba zgraditi težko industrijo. Mlada sovska republika je bila tedaj zaostala in zapuščenost. Vse metalurgične tovarne v deželi so leta 1920. stobile komaj 116 tisoč ton železa.

Petletke, ki so se pričele leta 1928., so dovedle sovske dežele do nenavadnega razvita. V trinajstih letih od 1928. do 1940. leta, je naraslo toplotenje železa za 10,8 milijonov ton, proizvodnja jekla pa je narasla na 14,1 milijona ton. Na osnovi novega petletnega načrta bo pridobil železa do 19,5 milijonov ton na leto, jekla do 25 milijonov ton.

Samo ukrajinska republika bo zgradila v petletki 76 Martinovih po-

KULTURNI PREGLED

Glasbeno življenje na Goriškem

Glasbena razgibanost na Goriškem se kaže predvsem v delovanju pevskih zborov. Teh je mešanih nekaj nad 90, poleg tega pa še nekaj moških, ženskih, mladinskih in otroških. Po številu zborov in po kvaliteti prednjačijo okraji: Miren, Komen in Gorica.

Gorica sama ima svoj mešani in moški zbor Pevskega in glasbenega društva, ki pripravlja program za svoj prvi koncertni nastop v bližnji bodočnosti. V času svojega delovanja je imela že precejšnje število priložnostnih nastopov. Zbor se je v kvaliteti petja vidno dvignil in predstavlja najmočnejši glasbeni faktor na Goriškem. Predvsem se je oprijel narodnih pesmi. Med močnejšimi zbori v okolici Gorice sta še mešani zbor v Solkanu in v Podgori; zadnji se pripravlja za samostojen nastop.

V mesecu marcu so zbori mirenškega okraja v dveh skupinah pokazali napredek v delu in stremelju na treh pevskih prireditvah: v Mirnu, Sovodnjah in Renčah. Te prireditve so pokazale, da so se zbori dokončno ustali ter delujejo sistematično pri pripravi delovanja pevskega programa. Seveda, ne moremo tu govoriti o visoki popolnosti, ker večina pevovodij nima vsega potrebnega znanja, kar ni čudno, če pomislimo, da je Italija uničila vse slovenske kulturne ustanove in prepovedala vsako kulturno udejstvovanje. Vendar se zbori povoljno razvijajo in je tudi kvaliteta petja napredovala. Stremelju po izboljšanju je zelo močno pri pevcih, ljubezen do petja pa polni dvorane in ni čudno, da dviga zborje pri premagovanju naporov in drugih zaprek zadoščenje, ki jim ga daje poslušalstvo. In to poslušalstvo se ne zadovolji več z vsem: čut za lepoto se je pri njem začel ostriti, zanimanje za glasbo in njeno lepoto se pogloblja. Vidni znaki so že tu: zanimanje za glasbeno vzgojo mladine — glasbena šola v Gorici... Med najboljših zborov v mirenškem okraju smemo prštevat: ženski zbor v Sovodnjah, moški septet in mešani zbor v Mirnu, mešani zbor v Biljah, moški zbor v Dornbergu, mešani zbor v Prvačini itd.

Lepo pevsko prireditev dne 28. aprila, ob priliki pete obletnice Osvobodilne fronte so pripravili v gledališču Verdi v Gorici ti-le zbori: pionirski iz Gradiške na Vipavskem, iz Mirna, Bilj, Sovodnj, Gorice in furlanski moški in mešani iz Gradiške. Na tem nastopu so zbori svojo kvaliteto še zvišali.

Podobni nastopi so v načrtu tudi v ostalih krajih. Kjer jih ni bilo mogoče še do sedaj izvesti, predvsem zaradi pomanjkanja pevovodij ali njihove prezahtovitosti. Tov. Ludovik Šturm vodi na Kobariškem n. pr. kar šest zborov in dela pač to, kar je najnujnejše. Manjka pevovodij tudi na Kanalskem, v Brdih, in v komenskem okraju.

Ta problem je najtežji; saj ga ni mogoče rešiti kar čez noč. Vendar je kljub temu uspelo s požrtvovalnostjo pevovodij in dobro voljo pevcev pripraviti okoli 1200 pevcev, ki so se udeležili množičnega pevskega nastopa 1. maja v Trstu. Istotako se je že prej ob koncu februarja udeležilo skupnega petja lepo število goriških zborov na Vojkov dan v Vipavi in Sentvidu, kjer je nastopilo okrog 2500 pevcev s štirimi pesmimi.

V Brdih deluje ženski mladinski zbor pod vodstvom prof. Srečka Kumarija, ki je pravkar priredil turnejo po Sloveniji in nastopil tudi v Zagrebu in Ljubljani. V Brdih bi imeli mnogo več zborov, ako bi imeli več pevovodij.

V Gorici formira Glasbena šola dva zborov: otroška in mladinska.

V Furlaniji je zanimanje za zborovsko petje zelo veliko; prednjačita zbori v Gradiški in Krmini. Moški in mešani zbori v Gradiški spada med precej kvalitetne zborje; odlikuje ga svež material in ženskem delu in pa značilna barvitost basov, dočim tenorska skupina ne nudi potrebne homogenosti. Večkrat je že sodeloval na skupnem nastopu s slovenskimi zbori. Od nastopa do nastopa se dviga njegova kvaliteta. Sedaj namerava pripraviti program furlanskih narodnih pesmi. 30. aprila je nastopil celo z odliko iz Verdijevih del z orkestrom, ki ga vodi prof. Pian. Ta orkester je mlad in še ne popoln, vendar je bil njegov nastop velik dogodek za Gradiško. Po štirinajstih letih so prvič slišali domačini svoj orkester. Ker je tu glasbeno življenje zelo razgibano, bi bila potrebna glasbena šola.

Krmin ima svojo glasbeno šolo; mladina sama si jo je organizirala. Na njej poučujeta dve strokovni moči; šola šteje 112 gojencev in ima tudi svoj pevski (mešani) zbor, ki šteje 40 pevcev. Za orkester jim pripravi instrumentov.

Omeniti moram še važen dogodek v Gorici: 1. marca t. l. smo odprli Glasbeno šolo, ki šteje danes že nad stotvajset gojencev različnih letnikov. Največ je seveda začelnikov in to ne samo iz mesta, ampak zelo velik procent tudi z dežele. Za klavir je vpisanih skoro sedemdeset, ostali za violino, petje ter harmonijo in kontrapunkt. Šola ima štiri učne moči, kar je premalo; nujno potrebna je še ena učna moč za klavir. Poučujejo: ravnatelj šole Sr. Kumar, upravniki šole M. Logar, skladatelj prof. E. Komel in tov. Vukosava Kumarijeva.

Ovirajo pa delovanje neprimernih prostori: šola je razdeljena na dva krasa. Kljub vsemu prizadevanju nismo uspeli najti šoli primernejših prostorov. Vendar gre delo naprej. Ljudi so razmere naučile zelezne vztrajnosti. Vidi jih edina svetla misel: skorajšnja zlata svoboda, priključitev k Jugoslaviji.

Ivan Silič.

Umetniška mapa »Partizani«

Te dni je beografska založba »Kultura« izdala zbirko dvajsetih s tušem izdelanih risb slikarja in profesorja beografske Umetniške akademije — Djordja Andrejevića Kuna. Zbirka, ki je izšla v dveh izdajah, v luksuzni in v večjem formatu (250 din) in v ljudski v manjšem formatu (50 din), naslovljena je »Partizani«, in so vse risbe vsebinsko vzete iz časa osvobodilne vojne, ki se je je slikar tudi aktivno udeležil. Ti s tušem delani listi so raznovrstni fotokopirski in so tudi v ceni izdaji sorazmerno dobro izdelani.

Andrejević-Kun je učenec lani umrlega slikarja-grafika Ljube Ivanovića. Prav takor njegov učitelj je tudi Andrejević-Kun v glavnem nagiben k risanju, je torej v pretežni večini grafik, kar se pozna tudi slikam. Seveda je slikar proučeval tudi druge, svetovne, klasične grafike, ki so pustili tudi svoje sledove v njegovem delu. Ta zbirka je že tretja njegova. Za pred voljo je izdal zbirko »Krivavozno«, posvečeno rudarstvu življenju. Tudi drugo zbirko je pripravil pred zadnjo vojno in jo naslovil »Za svobodo«. To so bile slike iz borbe španskega naroda za svobodo. Pa sedanj, režim oz. njegova cenzura nista dovolila Andrejeviću-Kunu, da bi zbirka izšla. Med vojno je nekaj časa živel ilegalno v Beogradu, kjer je pomagal pri delu v skrivnih tiskarnah, kaneje pa je odšel v partizane.

Na dvajsetih listih zbirke »Partizani« je slikar predstavil najrazličnejše trenutke iz partizanskega življenja, iz čisto operativno-vojaškega, pa tudi iz življenja, ki je vsaj malo odmaknjeno prvi bojni črti. Andrejević-Kun, ki je bil v prvih dneh svojega javnega delovanja impresionistično usmerjen, je s to zbirko nazkazal svoj razvoj v bolj realistično smer. Liki iz te zbirke so v celoti naravnani, niti malo izumetničeni, pač taki, kakršne ustvarja življenje samo. Vsebinsko po motivih, pa je Andrejević-Kun že od nekdaj večjal za socialnega slikarja. Vsekakor je zanimivo, da se tudi v tem oziru ta zadnja njegova zbirka razlikuje od prejšnjih njegovih del. Dočim je bilo pred vojno ne samo pri njem, ampak še pri nekaterih drugih beograjskih grafikih iskanje socialnih motivov neke vrste bolezen in pretrano, pomeni ta zadnja, realistično gledana zbirka partizanskega življenja zdravo, res življenjsko umetnost brez kakršnega koli petricavanja bfo v vsebini, bilo v obliki. Saj v teh risbah tudi ni prav za prav ničesar drugega kakor človek. In prav tega človeka je Andrejević-Kun tako neposredno in resnično podal na teh dvajsetih listih, da so zaradi tega vredni vsega priznanja.

V Ljubljani so se podobne zbirke nekam močno udomačile zadnji čas.

Ce Pogledamo bibliografijo, bomo ugotovili, da je Slovenija, ki je zadnja osvobodjena, izdala največ grafičnih zbirk v zadnjem letu. Zagreb je že skoraj izdal, Beograd je pa — če hočemo odkrito reči — prekrumen. Djordje Andrejević-Kun je prav za prav šel začet sezono. Sicer je pa sploh beografsko likovno življenje, kolikor se javno manifestira, še nekam nerazvito. Zadnji tork je bila odprta prva prava slikarska razstava slikarja oziroma kiparja-posameznika. Svoja dela sta namreč razstavila slikar Kunrić in kipar Besarbić.

T. P.

Šentjakobsko gledališče na Štajerskem

Po molku med okupacijo in žrtvah, ki jih je dalo Šentjakobsko gledališče iz vrst svojega članstva v tej vojni, je začelo letošnjo sezono v Ljubljani z Jurčič-Levitkovim Tugomerom.

Čim so bili dani pogoji, pa je gledališče začelo misliti tudi na gostovanja. Tako je 28. aprila obiskalo Rakke, a v dnevi 24. do 26. maja celjsko okrožje, Rogaske Slatine in Šmarje pri Jelšah. V Celju je bila večerna in dopoldanska dijaška predstava v soboto, 25. maja, isti večer predstava v Rogaske Slatini in v nedeljo 26. maja popoldanska v Šmarju pri Jelšah.

Ker so igralci že dobro vigrani in ker se delu posvečajo z veliko ljubeznijo, so bile vse predstave dobre, čeprav je terjalo vse to od igralcev precejšen napor. Vendar je potrebno poudariti ob tem še nekaj drugih, važnejših momentov.

Na prvem mestu politično važnost in uspeh, ki je prav za našo Štajersko posebno važen. Občinstva časovna razlika ni motila in je preneslo dejanje v čase, ki so komaj za nami. Temu je dali izraza z živim pritrjevanjem in spontanim aplavzi, zlasti ob besedah, kot so Grozdanine:

»Žena ljubezniva jaz ne bodem nemškemu naseljenju nikdar!«

Ti aplavzi so se vrstili skozi vse prizoze in gledalci so igro doživljali, trpeli z igralci, jokali z njimi.

S tem uspehom je tesno povezan vzgojni pomen goslovanja. Ta je dvojen: za gledalce in tudi za vse one, ki delajo pri naših ljudskih gledališčih. Ljudstvo se ob tako kvalitetni predstavi razvija, oblikuje in igrati. Ta potreba je danes zelo nujna. Saj je repertoar iger našega podeželja tako nehomogen, ljudem dostikrat tuji in za sedanje čase nič več privlačen, podajanje neizdelano, igra neizgrajena itd. Dasi radi prevoznih in drugih težav ni imelo gledališče kulis s seboj in je bila scena prirejena le z zavesami, to ni možno gledalcev,

morda jih je celo še bolj navezalo na vsebino, igro in jezik, ki ga ta odrska družina v polni meri goji.

K celotnemu uspehu igre so pripomogli tudi vodni govori. Pri dijaški predstavi v Celju in pri nadaljnjih dveh gostovanjih je govoril profesor Strmšek, ki je dovolj prepričevalno tragično razložil in s tem pripomogel k uspehu pri gledalcih.

Leto dni dela gledališča v Celju

Pred letom, 30. maja 1945, se je v dvorani bivšega Narodnega doma na pobudo okrožne ljudske prosvete zbrala skupina celjskih gledališčnikov z namenom, da tudi na celjskem odru oživi štiri leta zatirano slovensko besedo. Zbralo se je nekaj starejših z golovo odrsko izkušnjo, še več pa mladih brez posebnih izkušenj, a z velikim holenjem, vsi pa polni živega zanosa in neutrudne vztrajnosti. To je bil ustanovni občni zbor okrožnega ljudskega gledališča.

Z Borovimi »Razigranci« je ta igralški kolektiv obnovil slovensko odrsko dejavnost v Celju. Igra, ki je po pisanih kritike igralsko uspeša, je tako docela opravičila potrebo obstoja okrožnega ljudskega gledališča. S to osemkrat odigrano igro, se je mlado gledališče prvič predstavilo tudi delci in sicer z gostovanji v Zaleu, Šoštanju in Rogaske Slatini — povsod z velikim uspehom.

Do danes je celjsko okrožno ljudsko gledališče našludralo in uprizorilo še Cankarjevega »Kralja na Betajnovi« — 9 predstav, Golarjevo »Vdovo Rošlino« — 12 predstav, Gogoljevega »Revizorja« — 8 predstav, Cankarjeve »Hlapce« — 3 predstave in »Rošev« »Mokrodolce« — dosedaj 3 predstave. Razen tega je okrožno gledališče ob sodelovanju mladine po enkrat izvedlo tudi dve zborni recitaciji: »Slovensko pesem« — venec odlomkov partizanskih pesnikov in Aladi na Lanca pesniški ciklus »Živa kri« ter z manjšimi nastopi sodelovalo na 8 akademijah v mestu in na deželi.

To bi bil statistični obračun za leto dni obstoja celjskega okrožnega ljudskega gledališča. Vse to ni veliko in tudi ne more biti, posebno če upoštevamo, da je okupator zapustil vse tri celjske gledališke odre v docela nerabnem stanju potem, ko je z njih poizkušal zveste, se polastiti gledališke garderobe in raznesel kuliserijo ter zapustil bivše Mestno gledališče v splošnem razpadanju. Po obsežnosti in pestrosti pa je ta repertoar vsekakor dober za ljudski oder, ki ga sestavljajo gledališki amaterji, ki obenem igrajo in režirajo, postavljajo in izpreminjajo pozorišče, skrbje za reklamo in vodijo administracijo, vse le iz ljubezni in dobre volje. Tudi je jasno, da v enem letu še ni mogoče dvigniti gledališča na stopnjo resnične umetniške ustanove brez izredno nadarjenih in temeljito izolanih igralcev in brez skrajno izurjenih in preizkušenih režiserjev in dramaturgov. Neopornost je gotovo, da je vztrajnost celjskih igralcev njihovo igralsko družino močno približala stopnji, ko postane tudi celjsko okrožno ljudsko gledališče pomembno žarišče gledališke umetnosti v svojem okrožju.

Koncert zborov železničarjev v Mariboru

V proslavo Titovega rojstnega dne je glasbeno društvo železničarjev v Mariboru pripravilo svoj prvi skupni koncert.

Predstavili so se trije zbori in sicer moški zbor Glavni kolodvor, moški zbor postaje Tezno in moški zbor Drava (pevci iz delavnic), obenem pa je nastopil tudi društveni godbeni odsek. Ob pričetku in na koncu so zapeli vsi trije zbori skupno s spremljevanjem godbe več pesmi pod vodstvom tov. Horvata. Na sporedu so bili Simoniti, Gobec, Lavrin, Stefanovič itd. Najbolj je ugaljala Gobečeva Kozjanski odred in Simonitijsva Pesem o Titu.

Orkester pod vodstvom tov. Žekarja je izvajal overture k Parmovim Rokovnjacem. Nastopilo je okoli 30 godbenikov. Ob koncertu je bila dvorana izredno lepo okrašena, ljudstvo je navdušeno sprejemalo izvajanja in s proslavo so poslali resolucijo maršalu Titu z obljubo, da ga bodo podprli pri vseh njegovih težnjah.

Zapiski

Novi člani češke Akademije znanosti. Na zasedanju četrtega (umetniškega) razreda češke Akademije znanosti in umetnosti so bili izbrani za nove člane književniki Peter Bezruč, K. J. Beneš, František Halas, Peter Kržička, František Langer, Jaroslav Seifert in A. M. Tišova, upodabljajoči umetniki Jan Lovda, V. Makovskij, Anton Majer in Jan Konupek, med glasbeniki pa: Mil. Krejčí, Vlad. Polivka in Iša Krejčí.

Adolf Černi — častni doktor Karlove univerze. Karlova univerza v Pragi je proglasila za častnega doktorja filozofije ministrskega svetnika Adolfa Černija, ki ga poznamo v književnosti pod psevdonimom Jan Růžička. Adolf Černi je eden najbolj znanih slavistov in delavcev za zbiženje slovenskih narodov. Pred 50 leti je začel izdajati mesečnik »Slovensky přehled«, ki je znan po vsem slovenskem svetu. Obe svetovni vojni sta izdajanje tega časopisa zavirali, pred kratkim pa je izšla v Pragi prva povojna številka.

Hamlet v gledališču 5. maja. Zadnja predstava Hamleta v Pragi je bila v gledališču E. F. Burjana. Zjaj je uprizorilo Hamleta gledališče 5. maja v režiji J. Salcera. Hamleta je igral V. Hlavaty.

„Zvesto bomo varovali prapor naše prvomajske delovne zmage...“

Mariborski tekstilci so proslavili svojo zmago v prvomajskem tekmovalju

V proslavo zmage v prvomajskem tekmovalju so v soboto, 25. maja delavci in nameščenci podružnice tovarn Roteks, Jugotekstil in Jugosvila v Mariboru priredili svečano akademijo. Zbrali so se v sindikalni dvorani, ki so jo v ta namen prav lepo okrasili ter pripravili nov oder.

Ob navzočnosti povabljenih gostov naših organizacij, medstrokovnega sveta, krajevne zveze tekstilne industrije, mestnega odbora in udeležencev iz narodnega gledališča je imel tov. Viktor Kranjc uvodni govor in med drugim poudaril velik pomen prvomajskega tekmovalja in pozval še k nadaljnjemu tekmovalju za čim večje uspehe v vslednjem tekmovalju.

Sledila je svečana predaja tekmovalnega prapora, ki ga nam je podarilo v znak priznanja za naše najboljšje uspehe Zvezno tajništvo enotnih sindikatov Slovenije. V navdušenju in ponosu so žarela lica našim delavkam in delavcem, ki so v tem praporu gledali trud svojih žuljev, uspeh svojega vztrajnega dela.

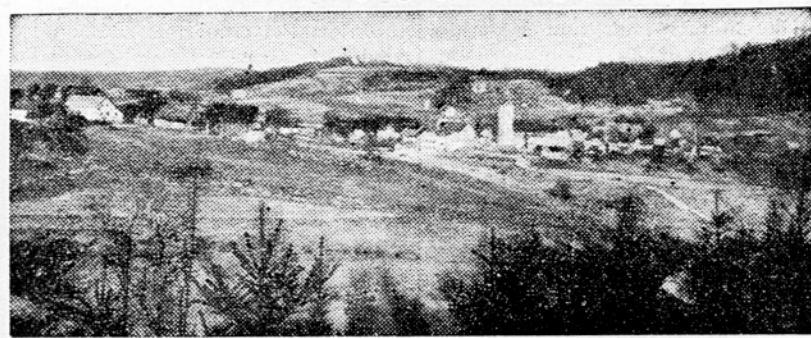
Visek prireditve je bila zborna reportaza Jože Kranjca »Borba za svet« pod vodstvom člana mariborskega gledališča tov. Lukeža. Že po

globoki vsebini, ki nam živo prikazuje začetek, potek in zmagoslavni konec osvobodilne borbe našega naroda, s pomočjo skioptičnih slik in žive besede, je napravila na gledalca neizbrisen vtis. Na višini je bil ostali spored, bodisi po dobrem izboru točk kot po krepki vsebini in dovršenem izvajanju. Navdušile so pevske točke okteta, recitacija »Naš narodni dom« in nastop tamburaškega odseka, ki sicer deluje šele 3 mesece.

Vse priznanje zaslužio prireditelji zlasti še, ker niso poklicni igralci, temveč preprosti delavci in delavke ter nameščenci. Svoj prosti čas žrtvujejo vaju in pripravi za kulturne prireditve; po delovnem času so štirikrat tedensko žrtvovali svoje proste ure za ta nastop. Priznanje gre tov. Lukežu, ki je vložil mnogo truda, da je tako moštrosko zasnoval in organiziral to prireditev.

Ta kulturna prireditev, ki je jasen dokaz povezave med našim ročnim in umskim delavcem, nam je dala moči in volje za še večji polet. Zmagovalni prapor, ki smo ga prejeli, pa bomo zvesto varovali kot ponos in simbol našega dela in uspehov. — va.

Iz Št. Jurija pri Grosupljem

Kljub hudi suši, ki je prizadela letos naše kraje, letina v tukajšnjem okolišju še dokaj dobro kaže. Krompir, ki smo ga povečini že osuli, lepo uspeva, tudi koruza, pšenica in ječmen dobro obetajo. Slabo pa kažejo krmne rastline, zlasti pesa, ki so jo uničili rastlinski škodljivci. Redka je tudi trava, ki ji je škodila suša. Zato smo v skrbah, kako bomo prekrmili našo živino. Že letos smo morali mnogo sena nakupiti, da smo prehranili živino, ker bi jo morali sicer prodati.

Naše polje smo letos tako lepo obdelali, kakor še nobeno leto. Če zanesne popotnika v naš kraj, se čudi njim, ki so skrbno obdelane kakor vrtovi. Dolge redi krompirja, koruze in drugih pridelkov dokazujejo, da so naši kmetje tekmovali med seboj, kdo bo preje in lepše obdelal. Kolikor se je le dalo, smo zemlje zorali, da bo čim več pridelkov, bolj v višinskih predelih pa bomo kosili. V tednu cest smo se s razumeva.

Tujski promet, obnova in prosvetno življenje v Postojni

Po dolgi letih vojne, prihaja sedaj zopet v Postojno ob nedeljah in praznikih na stotine tujcev iz raznih krajev Jugoslavije. Postojnska jama je postala zopet privlačnost za izletnike. Zadnje nedelje je bilo pri nas nekaj tisoč izletnikov iz Slovenije in Zagreba. Tako se bo tudi v Postojno počasi vrnila nekdanja živahnost.

Obnovitvena dela pa se v Postojni ne morejo tako razmahniti, ker je veliko pomanjkanje stavbenega gradiva. Zato pa stremimo za tem, da bo v kratkem pričela delovati opekarna, ki je nujno potrebna. Zamisljeno je, da bo opekarna last zasebne družbe. Vsekakor pa bi bilo umestnejše, če bi bila zasnovana na združni podlagi. Med prvimi, ki so se lotili obnove, je tov. Garza.

Zbor volivcev kolodvorske četrti v Mariboru

Pretekli tork smo imeli v veliki dvorani FD Maribor zbor volivcev kolodvorske četrti. Na zboru smo razpravljali o pomeni načrta zakona o ljudskih odborih in zakona o načrtnem gospodarstvu. Ob pregledu političnega položaja smo poslali tudi zahtevalno brzojavko podpredsedniku vlade Edvardu Kardelju za neomajno stališče glede Julijske Krajine in Trsta.

Predsednik četrtnega odbora tov. Linzner nam je poročal o delu za obnovo in o razdelitvi posojila, ki ga je dobilo naše mesto za obnovo. Povedal nam je, da se bodo dajala posojila v višini od 10 do 50 tisoč din za popravila stanovanj, ki so delno porušena in za manjše hiše. Na ta način bomo do jeseni lahko popravili večje število stanovanj in s tem zmanjšali stanovanjsko stisko.

Tajnik nam je poročal o delu odbora in njegovih odsekih. Sedaj so običajne že vse ulice v naši četrti in smo naredili samo v tednu cest 10119 delovnih ur. Pri tem pa niso vštete ure, ki so jih naredile sindikalne podružnice v naši četrti. Najbolj sta se izkazala tretji in šesti teren, Melje in Gradišče. Obnavljamo tudi edini park v naši četrti, ki bo še letos s prostovoljnimi delom popolnoma urejen.

V nabiralnih akcijah smo v naši četrti nabrali 50 kilogramov starih črnih, 48 tovornih avtomobilov konzervnih, kar smo vsi z navdušenjem pozdravili.

Sledilo je poročilo o delovanju socialnega skrbstva. Stalno dobiva podporo v naši četrti 47 ljudi, priložnostnih podpor pa je bilo 130.

Za brezplačno zdravljenje je bilo izdanih 32 potrdil. Jeseni je prevzela kolodvorska četrt 16 Bosančkov, katere so z vso ljubeznijo sprejele naše zavodne družine. Pred kratkim pa je naša četrt sprejela tudi 8 otrok s Primorskega.

Po referatu tov. Laknerja o davčnem sistemu v Jugoslaviji, so bile volitve sodnikov prisodnikov. Po volitvah smo poslali maršalu Titu pozdravno resolucijo za rojstni dan.

PISMO IZ SV. PETRA PRI MARIBORU

Delo na kulturnem polju v našem kraju je v zadnjem času precej živahnost. Pri treh proslavah, ki smo jih imeli v zadnjem času, so sodelovale prav vse organizacije. Godba na pihala nam je igrala budnice in sodelovala pri programu na proslavah. Nastopal je tudi pevski zbor starejših in mladinski zbor. Tudi naš dramatski krožek dobro deluje. Pred kratkim smo uprizorili igro »Povodni mož«, ki je bila zelo dobro obiskana. Sedaj pa se pripravljamo na uprizoritev Finžgarjeve »Verige«.

Pri vseh naših uspehih na kulturnem polju pa smo opazili, da bomo morali doseči še tesnejše sodelovanje med posameznimi organizacijami. Posebno pa je treba grajati neotočnost pri vajah. Koliko dragocena časa izgubimo s čakanjem. Če bo vsak spoznal, koliko s svojim zamujanjem škoduje, se bo drugič tega potrudil in prišel pravočasno.

Izpopolnjujemo tudi naš oder. Dobili smo nove kulise, vmesno steno v dvorani pa smo podrli in tako podaljšali dvorano za tri metre. Poleg tega se udeležujemo tudi pri nabiralnih akcijah. Obdarili smo in valide v bolnici z raznimi pribljiški. Delo na cestah smo opravili pravočasno in v svoje lastno zadovoljstvo popravili in izboljšali ceste in pota.

V DEBARKEM OKRAJU KOPLEJO KANAL ZA NAMAKANJE NJIV

Ker so ceste že popravili, so v vasi Trebišča v debarskem okraju začeli s kopanjem kanala za namakanje in so naredili pri tem že 1.490 delovnih ur ter izkopali že 5 km 30 cm globokega in 30 cm širokega kanala. Delnarna vrednost storjenega znaša nad 15.000 din.

UMETNO GNOJILJO ZA TOBACNE NASADE

Monopolski inšpektorat v Sarajevu je za potrebe pridelovalcev tobaka v Bosni in Hercegovini priskrbel 50 vagonov umetnega gnojila, ki bo razdeljeno s pomočjo tobačnih postaj. Največ gnojila bo dobila Makedonija. Umetno gnojilo se bo uporabilo predvsem tam, kjer je največje pomanjkanje naravnega gnojla.

ZDRUŽENJE VOJNIH INVALIDOV

Iz Trebnjega na Doli se tovariško zahvaljuje krajevna odboroma OF in AFZ iz St. Lovrenca pri Veliki Loki za poslano prispevke, ki so jim zbraji vaščani za vojne invalide.

ZA BINKOSTI VAS ČAKAMO NA GOMILI

Na binkoštni ponedeljek 10. junija bomo imeli izletniški dan na najvišjem vrhu Slovenskih goric. Gomila leži sredi vinskih gor, na križišču cest iz Ptuj, Ljutomer, Gornje Radgone in Ormoža in ima prelepo lego in razgled po prelepi in prekmurski ravnini, čez Muro in ob Dravi do Pohorja in koroških planin.

Na Gomili bodo ta dan nastopili pevski zbori, igralске skupine domačinov in znane priške osebnosti nam bodo povedale to in ono. Izletniki, ki še ne poznate Slovenskih gor in oni, ki ste stari prijatelji Priekov, na svendenje na Gomili! — Priek.

V Murski Soboti se je 25. maja poslovilo 70 Bosančkov od svojih dobrih rednikov in se vrnilo v Bosno. V skromnem prekmurskem domu so ti otroci našli svoj dom, ki so se ga z otroško ljubeznijo oklenili. Ob slovesu so se Bosančki lepo in ganljivo zahvaljevali, pionir Huso pa je izročil prekmurskim dobrotnikom zahvalna pisma s podpismi vseh Bosančkov in v svojem lepem govoru poudaril, da so Prekmurci s svojo ljubeznijo do bosanskih otrok dokazali resnično bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov.

FIZKULTURA

Nogometno prvenstvo Slovenije

Na praznik je bilo odigrano 3. kolo nogometnega prvenstva Slovenije. Zaradi prepovedi igranja v Trbovljah smo gledali tekmo med »Rudarjem« in »Olimpom« iz Celja v Ljubljani. Dolnja Lendava pa je bila prizorišče druge tekme med domačo nogometno enajstoroico in »Železničarjem« iz Maribora. »Rudar« in »Dolnja Lendava« sta iz teh srečanj pobrala izkupitke, tako da izgleda prvenstvena tabela takole:

Dolnja Lendava	2	2	0	0	4:1	4
Železničar (Mb.)	3	1	1	1	4:4	3
Železničar (Lib.)	2	1	0	1	2:2	2
Rudar (Trbov.)	3	1	0	2	4:4	2
Olimp (Celje)	2	0	1	1	4:1	4

O zadnjih dveh tekmah navajamo naslednje podrobnosti:

»Rudar« (Trbovlje) — »Olimp« (Celje) 3:0 (1:0)

Za prvenstveno tekmo med Trbovljani in celjskim »Olimpom« je bilo med prijatelji nogometne igre veliko zanimanje. Dež pa prireditelji ni bil naklonjen in tako se je zaradi hudega naliva pred tekmo zbralo na igrišču le okoli 300 gledalcev. In še ti zaradi razmočenega in blatnega igrišča, ki je oviralo zlasti Celjane, niso prišli na svoj račun. Moštvi sta le od časa do časa predvajali dober nogomet, večji del tekme pa je minil v nekoristnem tekanju za žogo, netočnem podajanju in večkrat tudi v udarjanju mimo žoge.

Enajstoroica »Olimpac«, ki smo jo prvič videli na delu v Ljubljani, nas je predvedeno igrati ni mogla prepričati o tem, da bi v prvenstvu igrala resnejšo vlogo. Noben del moštva ni zadovoljil. Najboljša je bila še obramba z vratarjem, ki je uspešno branil nekaj nevarnih strelav. Krilska vrsta se ni mogla uveljaviti in ima največ krivde za poraz, čeprav je srednji krilec pošteno pomagala napadu in obrambi. V napadu se je odlikovala leva zveza in tudi ostali igralci so pokazali precej tehničnega znanja, kot celota pa ni nikakor niso mogli uspeti. Krivda za to je bila najbrže v pasivnosti vodje napada, ki je skoraj vsa tekmo na igrišču le staliral. Poraz, ki so ga »Olimpovci« doživeli na praznik, je popolnoma zaslužen, ker se je na igrišču borila prav za prav le polovica moštva.

V popolnoma drugi luči so se predstavili »Rudarji«. Od prvega do zadnjega moža so se od začetka do konca tekme pošteno borili za vsako žogo, kar jim je prineslo zmago v razmerju treh golov. Še posebej je bilo na igrišču opaziti njihovega vratarja, ki je večkrat z uspehom posegel v dogodke na igrišču, in prodorno levo krilo.

Dnevne vesti

Koledar

Sobota, 1. junija: Fortunat, Radovan.

Spominski dnevi

Junija 1941. Prvi boji partizanov z Nemci na Jelovici. Nemci prično s preseljevanjem na Gorenjskem; začetek pohoda II. grupe odredov na Štajersko, ves pohod so spremljale bitke.

Junija 1942. Prva velika bitka partizanov na Koroskem pri Apačah. Osnovan prvi slovenski proletarski bataljon Toneta Tomšiča. Iz Novega mesta proti Trški gori prodirajočo italijansko kolono, podprto s topovskim ognjem in spremljano s tanki, odbije pri Mačkovicu zaseda II. bataljona Dolenjskega odreda.

1. junija 1944. 700 Nemcev in domobrancev napade z Rakeke enote Notranjskega odreda. V borbah na Slivnici nad Cerkljo odbije Notranjski odred napad in ubije 9 Nemcev ter jih več rani.

Dežurne lekarne

Danes: Lekarna Kmet, Ciril-Metodova 43; lekarna Uštar, Selenburgova ulica 7.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo vrši od sobote popoldne do ponedeljka do 8. zjutraj mestni zdravnik dr. Mavrič Rus, Miklošičeva c. 6, telefon 21-35.

Nedeljsko dežurno zdravniško službo v Mariboru ima od sobote popoldne do ponedeljka do 8. zjutraj dr. Ivan Zorjan, Trg Svobode 3.

Dežurno zdravniško službo na Jesenicah ima od 1. do 8. junija dr. Jože Hafner.

NARODNO GLEDALIŠČE

Drama

Sobota, 1. junija, ob 20.: Shake-speare-Zupančič: Zimska pravljica. Sind. gled. sobota, red SB.

Nedelja, 2. junija, ob 16.: Gorbato-v: Mladost očetov. Predstava v okviru Mladinskega tedna. Ob 20.: Gorbato-v: Mladost očetov. Izven.

Opera

Sobota, 1. junija, ob 20.: M. Kozina: Ekvinočij. Red A.

Nedelja, 2. junija, ob 20.: Verdi: Rigoletto. Izven. Gostovanje Stanoje Jankoviča, člana beogradske Ope-re.

Sprememba repertoarja v Operi. Zaradi bolelosti Valerije Heybalove je morala Opera spremeniti repertoar za danes in za jutri. V soboto izvajajo Kozinovno opero »Ekvinočij« z gostom Stanojem Jankovičem pa v nedeljo 2. junija izven abonmaja. Na spremembo opozarjamo zlasti priza-

DOLGOROČNA VREMENSKA NAPOVED ZA PRIHODNI TEDEEN

(od 2. do 10. junija 1946)

Od 2. do 8. junija: suha doba s pretežno jasnim vremenom.

9. junija: poslabšanje, krajevne nevihte.

10. junija: oblačno ali spremenljivo, dež, nevihte.

SISKA BO TO NEDELJO POMA-GALA OBNAVLJATI RASICO

Malo Rašico, priljubljeno izletniško točko ljubljancev, je okupa-tor do tal uničil.

Vaščani z vsemi silami obnavlja-jo, vendar pa tudi pričakujejo po-moči, da bodo čimprej obnovili svoje porušene domove.

Tisti dan, ko je Rašica gorela, smo šiškarji gledali zdaleč uniče-valni ogenj. Tesno nam je bilo pri srcu takrat, stiskali smo pesti in čutili z vaščani.

Takrat jim nismo mogli poma-gati. Danes stisnimo pesti, v nje lo-pate, krampe in drugo orodje! In pokažimo z dejanji Rašici naše ob-čutke izza dneva, ko je plamen be-sa uničeval njene domove. Zato naj v nedeljo, 2. junija, ne bo nikogar, ki bi stal ob strani. Odhod na Rašico ob 6. uri zjutraj izpred Šercer-jevega doma.

MARIBORSKIM TRAFIKANTOM

Opozarjamo vse trafikante, da nam sporočijo zalogo tobačnih izdelkov, ki so jo imeli dne 31. maja 1946. In da nam te podatke pošljejo v naš urad do vključno 3. junija 1946.

V ponedeljek, dne 3. junija 1946. lahko dvignemo v glavni zalogi toba-ka v Mariboru akcianto za mesec junij; in sicer bomo delili za prvih 10 dni za mesec junij, po 40 cigaret na kadilca. Zamudnikov ne sme no-bena traja sprejemati. Vsi se mo-rajo javiti na našem odseku, kjer dobijo navodila, kje bodo lahko kupili tobačne proizvode.

V poštev pridejo samo demobilizirani borci, novi priseljenci ter opuščeni bolniki iz bolnic.

Okrajni ljudski odbor Maribor-mesto gospodarski odsek

Komisija za ugotavljanje vojnega dobička četrti Center javlja, da bo v ponedeljek 3. junija javna razpra-va, na kateri se bo razpravljalo o višini dobička, doseženega v času vojne, proti sedečim osebam: Vovk Franc, trgovec z nožarskim mate-rialom, Kolezijska 21; Svetina Ana, trgovka, Kongresni trg 3; Živec Ma-rija, gostilničarka, Rimska 17. Raz-prava bo v poslopiu tehniške sred-nje šole, soba št. 10, vhod iz Ašker-čeve ulice. Začetek ob 15. uri.

Moški pevski zbor četrti Vič pri-redi v nedeljo 2. junija v Polhovem gradu ob 4. uri ljudski koncert. Po sporedu majhna vrtna veselica. Izletniki in ljubitelji petja vabljeni.

1170-n

Moški pevski zbor četrti Vič pri-redi v nedeljo 2. t. m. v Polhovem gradu ljudski koncert partizanskih, narodnih in umetnih pesmi pod vod-stvom tov. pevovodje Cirila Oblaka. Vabimo p. n. občinstvo z Viča in okolice, naj se tega prvega koncerta agilnih višilki pevcev udeleži v čim večjem številu. Polhogradec je pri-ljubljena izletna točka z zelo ugod-nimi autobusnimi zvezami. Pričetek koncerta bo ob 4. popoldne. Po kon-certu bo zabava in bo za vse vse-stransko poskrbljeno. Jutri vsi v Polhogradec!

Sindikalna podružnica pri okraj-nem sodišču v Ljubljani izvajava vsako nedeljo ob 9.15 v porotni dvorani tečaj za sodnike-prislednike. Vsi sosedniki iz okrožnega mesta Ljub-ljane in iz Ljubljane-okolice so vab-ljeni k udeležbi. Sosedniki iz okolice dobijo povrnilne stroške za vožnjo.

Velika gasilska vaja v Mariboru. V nedeljo 2. junija ob 10. uri dopol-ne priredi industrijska gasilska četa Huterjeve tovarne dosedaj naj-večji gasilski manever v Mariboru na objektih Huterjeve tovarne. So-delujejo prostovoljne gasilske čete: Maribor-mesto, Pobrežje, Studenci in Pesnica.

Podporno društvo železniških uslužbencev in upokoencev v Ljub-ljani bo imelo svoj letni občni zbor v nedeljo dne 9. junija 1946 ob 9. uri v glasbeni dvorani društva »Slo-gec«; vhod iz Pražakove ulice. Dnev-ni red je: poročilo predsedstva

PRESKRBA

DELITVE SVEŽEGA MESA

Zaradi obstoječih zalog prejmejo po-trošniki okrožnega mesta Ljubljane že za drugi teden v soboto 1. junija pri svojih stalnih mesarjih od 7. do 11. ure po 15 dkg sveže teletine in to na odrezek »I-11 a meso junij« odnosno »III-31 a meso junij« osnovnih ži-vilskih nakaznic, izdanih od MLO, odsek za preskrbo, Ljubljana.

Isti dan prejmejo bolniki meso na bojniška nakazila in zdravstveni za-vodi.

Prodajna cena din 33.— za kg tele-tine.

Obračunavanje odrezkov bo v torek 4. junija ob 8. do 12. na »Navodus«, Novi trg 4, soba 11.

PRODAJA DROBOVINE

V soboto, dne 1. junija 1946 bodo prodajali v mestu Ljubljani drobovi-no sledeči mesarji: Center — Kocjan Lojze, Novak Anton, Selan Franc, Paternoster Jože; Bežigrad — Peršin Anton; Polje — Dimnik Jakob; St. Vid — Sladič Ivan.

Ostali mesarji bodo prodajali drobovino kasneje takoj ko bodo dopuščale zaloge. Stvetujemo potrošnikom, da kupujejo drobovino pri mesarjih, kjer stalno prejemajo sveže meso, da ne bo nepotrebnega čakanja in prigo-vorov.

SVEŽE RIBE

prodajajo poleg že objavljenih me-sarjev tudi: Ilmškar Jože, Rimska cesta, in Zalar Jakob, Rožna dolina, Predjamska cesta 14.

ODDAJA ODREZKOV

Trgovci, peki, zadrage in mlekar-ne okrožnega mesta Ljubljane mo-rajo oddati odrezke z obračuni za mesec maj kontrolnemu odseku od-delka za trgovino in preskrbo v Bee-thovnovi ul. 7, pritličje, soba št. 5, po sledečem vrstnem redu:

a) peki 3. junija od 8. do 9. z začetnicami od A do F; od 9. do 10. z začetnicami od G do I; od 10. do 11. z začetnicami J do M; od 11. do 12. z začetnicami N do R; od 12. do 13. z začetnicami S do Z;

b) trgovci 4. junija, od 8. do 9. z začetnicami od A do E, od 9. do 10. z začetnicami od C do E, od 10. do 11. z začetnicami od F do G; od 11. do 12. z začetnicami od H do J; od 12. do 13. z začetnicami od K do L; dne 5. junija od 8. do 9. z začetni-cami od M do O, od 9. do 10. z začet-nico P, od 10. do 11. z začetni-cami od R do S; od 11. do 12. z začet-nicami od S do Z.

Dne 6. junija vse mlekarne, ki so v mesecu maju prodajale surovo maslo, kondenzirano mleko in mle-ko v prahu.

Dne 7. junija Nabavna in prodaj-na zadruga za vse svoje poslovalni-ce okrožnega mesta Ljubljane.

Prosta prodaja drobovine

Po uredbi zveznega ministrstva (Uradni list DFJ št. 42 z dne 24. ma-ja 1946) je določena prosta prodaja drobovine (čreva, jetra, vampi, srce, možgani, glava in noge) in izdelkov iz nje (jetrnice, krvavice, pastete, želodec in ovčirki).

Ker se na področju LR Slovenije kolje živino v omejenem obsegu, ne bo mogoče dati toliko drobovine na trg, da bi se naenkrat krilo potrebe vseh potrošnikov.

Zato se bo uvedla prosta prodaja drobovine na sledeči način:

V večjih potrošnih središčih bodo posamezni mesarji redno po vrstnem redu prejemali drobovino, kolikor bo do to dopuščale trenutno obstoječe zaloge. Ob istem času bo v vsaki mestni četrti prodajalo drobovino do-ločeno število mesarjev. Kateri me-sarji vrše prodajo, bo sproti objavlje-no v časopisu odnosno bodo imeli ti izobešene napise na svojih prodaj-nah, da prodajajo drobovino dolo-čeni dan in določene ure.

Da ne bi bilo nepotrebnega čaka-nja v vrstah in prigovorov s strani potrošnikov, da niso prejeli drobovi-ne, svetujemo potrošnikom, da kupu-jejo drobovino pri onih mesarjih, pri katerih stalno prejemajo sveže me-so. Vsakemu mesarju se bo za enkratno delitev dalo toliko drobovine, da bo vsaj približno zadostil potrebam svojih stalnih potrošnikov.

V Ljubljani bodo prodajali mesar-ji naenkrat v 3 ali 4 četrtih in na trgu. Po četrtih se bo prodajalo: na Viču, v Šiški, Mostah, na Rakovni-ku, za Bežigradom, v Trnovem, v Centru, v Polju, na Ježici in v St. Vidu. Za vsakokratno delitev drobovi-ne bodo imena mesarjev objavljena v časopisu.

Pozivamo potrošnike, da naj vrše množično kontrolo nad prosto prodajo drobovine. Pri odrejeni prosti pro-daji ostanejo do sedaj veljavne pro-dajne cene drobovine nespremenjene. Mesarji morajo vse prejete količine blaga prodati v svojih prodajalnah potrošnikom, ne da bi odtegovali blago redni prodaji in isto prodajali iz-ven prodajalnic ali celo po višjih ce-nah.

Uradno določene prodajne cene drobovine in kosti na drobovo so:

Goveja in telečja priklada

jezik 33 din za 1 kg; srce, jetra, led-vica 21 din za 1 kg; pljuča, vampi 10 din za 1 kg; vranca, smrčki, raj-žlec 13 din za 1 kg; glava z mesom 13 din za 1 kg; vimen 8 din za 1 kg; obrezine 10 din za 1 kg; teleč-ja glava s kožo 20 din za 1 kg; noge in kosti 5 din za 1 kg.

Svinjska priklada

jezik 37 din za 1 kg; srce, ledvica, jetra 21 din za 1 kg; vranca 13 din za 1 kg; pljuča, želodec 10 din za 1 kg; glava 25 din za 1 kg; noge, rep 8 din za 1 kg.

Vsi razdeljevalci se obveščajo, da pri soli ne smejo več pritrčunavati kala, temveč samo dejansko na od-rezke izdano sol.

OPOZORILO VSEM, KI GRADIJO V LJUBLJANI

Oddelek za gradnje pri MLO za okrožno mesto Ljubljano opozarja vse, ki gradijo, naj si vselej poprej preskrbijo potrebna pojasnila v od-delku za gradnje v Kresiji, II. nad-stropje (vhod z Nabrežja 20. sep-tembra).

Ugotavljamo namreč, da mnogo strank gradi brez dovoljenja; poz-neje, ko so pozvane na odgovor, pa se izgovarjajo, da niso nič vedele, ali pa da so mislile, da ni treba do-voljenja za njihovo gradnjo, ker da so zidale na starih temeljih ali ker da ne zidajo v mestu, ampak v oko-lici itd. Na ta način so bile zgrajene že cele hiše, ne da bi graditelji sploh prijavili gradnjo uradu.

Opozarjamo, da si stranke na ta način ne prihranijo ničesar, ampak da morajo poleg vseh taks za grad-njo plačati še kazni.

Dalje sporočalo, da morajo stran-ke odsej vlogam za gradbeno dovo-ljenje prilagati čim novejšje zemlje-knjižne izpiske ter situacije overje-ne po katastrskem uradu. Zemlje-knjižni podatki in situacije so do-slej namreč bili v večini primerov tako pomankljivi, da je urad mor-al te podatke sam zbirati, česar pa vesled naraščajočega posla ne bo več mogel, niti ni tega za stranke dol-žan storiti.

Končno opozarjamo, da je grad-beni gospodar za vsako gradnjo dol-žan najeti strokovno usposobljene veščake, ki so odgovorni za pravil-no in varno izvršitev gradnje.

ZVEZNA CESTA LJUBLJANA—VRHNICA

Zaradi modernizacije zvezne ceste Ljubljana—Planina bo od 3. junija t. l. (od 6. ure zjutraj) dalje zaprt promet na odseku Ljubljana—Vrh-nika. Ves tranzitni promet med Ljubljano in Vrhniko bo speljal za časa preureditve zvezne ceste po fe-devalnih cestah čez Dobrovo in Horjul. Zaradi ozkih federalnih cest bo na nekaterih odsekih samo

enosmerni promet. Iz Ljubljane pro-ti Vrhniki bo promet usmerjen po Polhovgrajski cesti, odcep od zvez-ne ceste na Viču (pri kapelici), čez Dobrovo do Dvora, kjer se odcepi pri km 13.85 na levo čez lesen most, pelje čez Prosočo na Zaklanec, Hor-jul in Vrhniko, kjer se na trgu zdru-ži zopet z zvezno cesto. V obratni smeri bo potekal promet od Vrhni-ke čez Horjul do Zaklanca kot dvo-smerni promet, dalje čez Brezovo do Dobrove kot enosmerni promet, od-tod dalje do Viča pa kot dvosmerni promet, kjer se razcepi cca 1/2 km pred priključkom na zvezno cesto zopet v enosmerni promet. Točna smer prometa je obeležena na tere-nu s posebnimi kazipoti in puščica-mi. Na ozkih in nepreglednih me-stih bo ta cestna proga opremljena s svarilnimi in varnostnimi znaki.

Da ne bo nesreč in morda kazni, se opozarjajo vsi vozniki, da se strogo držijo cestnopolicijskega re-đa. Vsak voznik se naj drži svoje desne strani ceste. Avtomobilisti naj vozijo počasi; brezpogojno morajo upoštevati dopustne brzine na takih mestih, kjer bo to s cestnimi znaki posebej označeno.

Promet bodo nadzorovali posebni organi, ki bodo prijavili vse kršitve-lje cestno-policijskega reda.

RADIO LJUBLJANA

SPORED ZA SOBOTO

6.30—8 Pisan jutranji drob — pester spored na ploščah, vnes ob 7 uri napo-ved casa, vesti, objave in pregled spore-da. 12.30 Rumunski zvoki na ploščah. 12.40 Napoved casa, vesti, objave in pre-gled sporeda. 12.55 Kvarlet RL igra lahko plesno glasbo. 13.30 Napoved casa, pre-gled tiska, objave in pregled sporeda. 13.45 Ruske romance in pesni pojo ruski umetniki (plošče). 14 Halevy: Zidinja — fantazija. Verdi: Traviata — fantazija. Parma: Ksenija: Intermezzo, igra. Radijski orkester pod vodstvom Uroša Prevorskega. 14.30 Napoved casa in poročila. 14.45 Slovenske narodne poje Danica Škerleceva, pri klavirju Samo Hu-bad. 15 Poizvedbe. 18 Pionirska oddaja: Nastop pionirskih radnice v Ljubljani (Prenos iz male Filharmonične dvorane). 19 Oddaja o SZ: Sovjetski astronom Ko-marov. 19.20 Pesni in plesi sovjetskih narodov na ploščah. 19.30 Po knjižnem trgu 19.45 Vesile narodne pesmi poje Komorni zbor RL pod vodstvom Cirila Cvetka. 20 Prenos slavnostne Akademije Ljudske mladine Slovenije iz Uniona. 22 Napoved casa, vesti, objave in pregled sporeda. 22.15 Revija melodij in ritma (plošče).

Zahvala

Vsem, ki ste spremlili našega prelubega moža, očeta in sta-rega očeta

Franca Papeža

na njegovi zadnji poti, se pri-srčno zahvaljujemo. Posebno še delavcem in nameščencem steklarne za izkazano pomoč, sindikatu steklarne, godbi, pevcem za krasne žalostinke, kakor tudi vsem darovalcem cvetja in prijateljem za izraze sožalja ob naši nenadomest-ljivi izgubi.

Hrastnik, 30. maja 1946.

Zalujoča družina PAPEŽEVA

FRANC LAMPE

ZVAN. DRŽ. ZEL. V POK.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo dne 2. junija 1946 ob 5. popoldne, z žal. kapele sv. Petra, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 31. maja 1946.

•Zalujoče rodbine: LAMPE, MARKIZETTI, KLANJSCEK

VIDMAR EDO

in NAGODE FRANC

v Horjulu dne 23. junija 1942. Pogreb bo v nedeljo 2. t. m. ob 17. na pokopališče v Gornjem Logatcu.

Slava mučenikoma!

MNOŽICNE ORGANIZACIJE V GORNJEM LOGATCU

Za večjo in lepšo bodočnost slovenskega naroda je omahnil

FRANC VREG

blagajnik na upravi policije

danes pred letom dni, dne 1. junija 1945 v Dachauu.

Naj bo spoštovan in ljubljien njegov spomin!

Helena, žena; partizan France, sin; Danica por. Ferencak, hčerka; prof. Mirko Ferencak, zet; Lenka, Mirko, Dušo, vnučki.

